

นั่งตลอดรุ่ง

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนโต

ถาม-ตอบ ปัญหารธรรม วันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๒

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เรานั่งตลอดรุ่งเราหวังอะไร ใช่มั้ย?

เรานั่งตลอดรุ่งเนี่ย เรานั่งสมาธิเนี่ย เรานั่งสมาธิเนี่ยเอาความเข้มข้น ถ้าใจคนมันเข้มข้นนะ ใจคนมันเข้มข้น ใจคนมันเด็ดเดี่ยว การกระทำมันก็มีโอกาสมากขึ้น การนั่งสมาธิตลอดรุ่งนี้ก็เพื่อความเข้มข้นของเรา แล้วโอกาสนะ เพราะการนั่งตลอดรุ่งนี้ มันมี เดี่ยวนี้มีคนพยายามทำมาก การนั่งตลอดรุ่ง แล้วเวลานั่งตลอดรุ่งมันไม่เป็นสมาธิหรอก คนนั่งหลับเยอะ

เมื่อก่อนเราซุกซนมาก เราไปเจออยู่คนหนึ่ง คนอีสาน นั่งตลอดรุ่งตลอด เราก็ทึ่ง เพราะตอนนั้นเราก็อ้าง ความเข้าใจของเรามันยังไม่รอบคอบ เราก็แปลกใจว่าคนนั่งตลอดรุ่งทำไมเขาไม่พิจารณากาย แล้วเราก็แนะนำให้เขาพิจารณากายนะ เขาบอกว่าเขาพิจารณากายแล้วเขาระเบิดหมดเลย ระเบิดมาแล้วเขาก็ตอบอย่างนี้ ระเบิดหมดแล้วก็เฉยๆ

คำว่าระเบิด ถ้าเป็นความจริงนะ อย่างเช่นเรานั่งสมาธิสงบนะ พอจิตเราสงบแล้วนี่เราไปเห็นกาย ถ้าเราพิจารณากาย กายมันเป็นไตรลักษณ์ไง การระเบิดคือมันไตรลักษณ์มันแปรสภาพไป ถ้ามันแปรสภาพเราเห็นไตรลักษณ์นี้ อู้ฮู ยิ่งกว่าเราได้ลาภมหาศาลเลย เพราะอะไรรู้ไหม? การได้ลาภมาเราก็ดีใจใช่มั้ย แต่ถ้าเราพิจารณาไปแล้วมันปล่อย พอมันเข้าไปเห็นจริงแล้วมันปล่อย ปึ๊บ อู้ฮู จิตมันจะ เหมือนเราสละความทุกข์ออกหมดนะ มันจะ โอ้โฮ มันเป็นสิ่งที่ว่าเหนือโลกนะ

แต่เวลาเขาพูดกับเราบอกว่า “จิตมันระเบิดหมดเลย กายระเบิดหมดเลย”

“แล้วระเบิดได้อะไร?”

“ก็ไม่เห็นได้อะไร”

พอเขาไม่ได้อะไรนี้ มันเป็นสัญญาณอารมณ์ใจ คือว่าเราไปเห็นภาพสิ่งต่างๆ แล้วเราเห็นสภาวะแบบนั้น แต่หัวใจมันไม่มีรสชาติเลยเห็นใหม่ คือมันไม่เป็นไป อย่างเช่นเราได้เงินมานี้ เงินเราจริงๆ นะ แต่เขาบอกว่าเขาจะให้เงินเรานี่ เขาจะให้แต่เรายังไม่ได้มันก็ต่างกัน

นี่ก็นั่งตลอดรุ่งมันจะ เพื่ออะไร?

การนั่งตลอดรุ่งนี้มันมีหลายอย่าง การนั่งตลอดรุ่งนี้มันมีคนใจเด็ด หลวงตาท่านบอกคนใจเด็ด การนั่งตลอดรุ่งนี้ะ เพราะการนั่งตลอดรุ่ง โดยที่มีสติสัมปชัญญะนี้ทำได้ยากมาก ทำได้ยากมากเพราะอะไร? เพราะด้วยความซื่อเท็จจริง ถ้าเราพุทโธ เรามีวาสนา อย่างพวกเรามีวาสนานี้ พุทโธๆ จนจิตมันสงบบ้าง หรือจิตมันลงไปแล้วนี้ มันอยู่ไม่ได้นานหรอก อย่างมากชั่วโมงสอง ชั่วโมงมันต้องออกใจใหม่ พอออกมามันจะเจ็บสองเท่าใจใหม่ พอออกมาแล้วอย่างเช่นเรานั่งสมาธิ จิตสงบสักพัก ออกมาเราก็อยากจะลุกหนีแล้ว คือว่าเราพอแล้ว ว่างั้นละะ

แต่ที่นี้พอ เหมือนกับคนเราทำงานเสร็จแล้ว ต้องทำงานซ้ำๆ นานเบื่อไหม? คนมันไม่ยอมทำหรอก เพราะว่าจิตของเรา คำว่าตลอดรุ่งคือว่าให้มันต่อเนื่อง ที่นี้จิตเรากำหนดพุทโธๆ จิตเราสงบเข้าไปแล้วพอมันลงไป ประมาณสักชั่วโมงหนึ่ง แต่ที่นี้ตลอดรุ่งมัน ๑๒ ชั่วโมง มันก็จะคลายตัวออกมา พอคลายตัวออกมามันก็จะเจ็บมาก พอเจ็บมากความรู้สึกมันชัดเจน มันก็ต้องพุทโธๆ เข้าไปอีกเห็นใหม่

ก็เหมือนกับเราทำงานเห็นใหม่ เราไปทำงาน ทำงานอย่างหยาบ ทำงานอย่างกลาง ทำงานอย่างละเอียด ถ้านั่งตลอดรุ่งนี้จิตมันจะสัมผัสอย่างนี้บ่อยครั้งไง พอทำอย่างนี้บ่อยครั้งปั๊บ เหมือนกับเราทำงานชำนาญ พอเราเจอวิกฤตอะไรขึ้นมาเราก็อำนาจความสงบของเราได้จริงใหม่ พอทำความสงบเข้าไปสักชั่วโมงสองชั่วโมงออกมา พอสมมุติออกมาแล้วปั๊บ กิเลส เหมือนกับเราใช้หมดแล้ว เราจะทำต่อไปเราต้องใช้ความละเอียดรอบคอบมากกว่า ละเอียดรอบคอบมากกว่าจิตมันถึงจะลงอีก

หลวงตาบอกบางที่ท่านนั่งตลอดรุ่งนี้ลงถึง ๓ วัน ๒ วัน แต่ถ้าวันไหนไม่ลง วันไหนไม่ลงนะ พุทโธๆ ไปนี้ ท่านบอกที่ขี้สงสัยหนึ่งยังไม่ลงเลย คิดดูตั้งแต่หัวค่านะ หัวค่านะ ตั้งแต่หกโมงเย็น ทุ่มหนึ่ง สองทุ่ม สามทุ่ม สี่ทุ่ม ห้าทุ่ม หกทุ่มอย่างนี้ ยังไม่ลงเลยละะ

ท่านบอกวันนั้นร่างกายบอบช้ำมาก คือท่านบอกเราคนจริง เราไม่ยอมออก พอไม่ยอมออก ท่านบอกเวลานั่งไปจิตมันระบมหมด เพราะกิเลสนี้มันต่อต้าน มันหาทางต่อต้านตลอด ทีนี้เราก็ต่อสู้กับมันด้วยแรงกดทับ ด้วยสติยับยั้งไว้นี้ ท่านบอกว่าวันนั้นมันระบมหมด เหมือนกับเขาเอาท่อนไฟ เอามาเผาเรานะ เหมือนกับเผาเราทั้งเป็นเลย ไฟมันเผามันเจ็บปวดข้างใน

แล้ววันนั้นเวลาจิตมันลง แต่ก็ลงได้ เพราะอะไร? เพราะคำว่าลงได้ เพราะจิตสติมันดี แล้วมันมีสัจจะ มันจะสู้กับมัน พอลงไปแล้วมันก็หายเจ็บ สุขมาก แต่ผล เห็นไหม ท่านบอกว่า ถ้าวันอย่างนี้ เวลาถึงสว่างแล้วจะออก ถ้าลุกไปจะล้มเลย เพราะอะไร? เพราะมันบอบช้ำมาก พอบอบช้ำก่อนจะออกต้องดึงขาหนี้ออกไปก่อน ไปวางไว้ให้ขาให้เลือดลมมันเดินก่อน พอเลือดลมเดินแล้วถึงจะลุกขึ้นมาได้ ถ้าไม่งั้นลุกขึ้นมานี้ จะล้มเลย

แต่ถ้าเป็นโดยปกตินะ นั่งพุทโธๆ ใช้ปัญญาไล่เข้าไป มันลงได้สะดวกได้ง่ายดาย แล้วมีความสุขขึ้นมา มันเป็นบางคืนใจ ท่านบอกคืนนั้น เวลาออกมาถึงรุ่งเช้าสว่างแล้วมันลุกขึ้นเดินได้สบายปรือไปเลย เพราะมันไม่บอบช้ำ

เนี่ย คำนั่งทั้งคืนจนตลอดรุ่งแล้วได้อะไร? มันได้ความเข้มแข็ง ได้ความอดทน แต่! แต่ต้องเป็นข้อเท็จจริงนะ ไม่ใช่ว่านั่งตลอดรุ่งแบบสัปหงกงก้น มี ลูกศิษย์เรามีมา นั่งตลอดรุ่ง เขาบอกเขานั่งตลอดรุ่ง เราก็แปลกใจ แปลกใจที่เราที่นั่งตลอดรุ่ง อย่างเช่นโยมทำงานมาแล้ว สิ้นเดือนโยมต้องได้ผลตอบแทนมา โยมบอกโยมทำงานมาตลอดเลย แต่โยมไม่เคยได้เงินเดือนเลยนี่มันน่าแปลกไหม

จิตของคนนี้ ถ้ามันบอกว่ามันนั่งตลอดรุ่งตลอด แต่มันไม่มีกำลังเลย คำว่าไม่มีกำลังนี้ อย่างเช่นเราทำงานขึ้นมา จิตของเราจะดี จิตของเราเนี่ยมันจะชุ่มชื้น จิตของเราจะมีหลักมีเกณฑ์ มันจะมีสติสัมปชัญญะ คนถ้ามีสติสัมปชัญญะนะ เวลาจิตสงบนี้ หูตानीไว้มาก เขาเรียกชวณะมันดี หูนี้เสียงอะไรก็จะได้รับรู้ คือมันพร้อมที่จะทำงานไป

นี่เขาบอกเขานั่งตลอดรุ่ง แต่เขา สติสัมปชัญญะนี้เขาต่ำต้อยกว่าปกติเราอีก คือเขาป้าๆ เปื้อๆ เขาทำอะไรไม่มีสติ เราก็แปลกใจว่า เอ๊ะ เขาบอกเขานั่งตลอดรุ่งๆ ทำไมเขาเป็นอย่างนั้น เราบอกว่าเนี่ยมันไม่ใช่หรอก เขาก็นั่นแหละเขานั่งตลอดรุ่งได้ตลอดเวลา สุดท้ายพวกโยมนี่เขาแบบว่า

เขาพิสูจน์กัน เขาให้นั่งตลอดรุ่ง แล้วพวกโยมนั่งดูๆ กันอยู่นั่นละ เขาบอกว่า สี่ทุ่มห้าทุ่มนะ นั่งกรนเลย นั่งกรนกร่อๆ เลย

แต่เขายังว่าเขานั่งตลอดรุ่งอยู่ เขานั่งได้ในทำนองนี้ แต่เขาไม่ล้มลงนอนไป อย่างนี้เยอะนะ ฉะนั้นจะบอกว่าการนั่งตลอดรุ่งจะไม่เห็นได้ผลอะไร? เขาก็นั่งตลอดรุ่งอยู่ตลอดเวลาแล้วทำไมเขากวนาไม่ได้ผลขึ้นมา นี่ไง คำว่านั่งตลอดรุ่งแล้วได้อะไร? คำว่านั่งตลอดรุ่งแล้วได้อะไรหมายถึงว่า เหมือนกับคนเราทำงานในที่เร้าแรง ที่เราทำงาน ทำให้จิตเรามีโอกาสพัฒนาได้มาก แต่ถ้าเรากวนาตามแต่สบายใจ ชั่วโมงสองชั่วโมงทำแล้วทำเล่านี้นั้นทำให้เราแบบว่า เราจะได้ผลช้า ว่างั้นเลย

แต่การนั่งตลอดรุ่งหรือการอะไรเนี่ย มันทดสอบกำลังของเราเลย ทดสอบคุณภาพของเราเลย ทดสอบความเป็นจริงของเราเลย ไหวไม่ไหว ต้องตั้งสัจจะ

คำว่าได้อะไรนี้ คำว่าได้อะไรหรือไม่ได้อะไร อยู่ที่ผลงานของเราที่ทำแล้ว ไม่ใช่ว่าใครได้นั่งตลอดรุ่งแล้วคนนั้นจะเป็นพระอรหันต์หรือคนนั้นจะเป็นคนดีตลอดไป คนนั่งตลอดรุ่ง คนนั่งคุณงามความดี แต่เขาได้แต่บุญกิริยาวัตถุ บุญกิริยาวัตถุคือ เขาบุญทำดีๆ เขาเป็นบุญของเขา แต่ผลตอบแทนนี้ไม่เท่ากัน เราจะบอกว่าไม่ใช่ว่านั่งตลอดรุ่งแล้วจะสำเร็จ จะเป็นคนดีไปตลอดคนนั่งตลอดรุ่งแล้วถ้าเราเกิดจิตมันเป็นพรหมลูกฟัก ไปนั่งหลับอยู่อย่างนั้น เหมือนพรหมลูกฟัก เป็นมิจฉาสมาธิ แต่ถ้าทำแล้วมันเป็นประโยชน์ เป็นคุณงามความดี อันนั้นจะถูกต้องดีงามมาก

มันเหมือนกับเราตั้งสัจจะให้เราต้องบังคับตัวเองให้ทำความดี จะเอาการนั่งตลอดรุ่งเลยนี้มาเป็นบรรทัดฐาน ทีนี้พอนั่งตลอดรุ่งแล้วถ้ามัน หลงตาบอกรั้งครั้งที่ ๑ ครั้งที่ ๒ ครั้งที่ ๒ ท่านได้อะไรเลย พอมันพิจารณาเข้าไปใน พิจารณาภายใน ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่กาย แล้วขึ้นไปหา หลงปุ้มปุ้มใจ ที่ขึ้นไปกราบหลวงปู่มนัสนั้นแหละ หลงปุ้มปุ้มพูดเลยละ “เอ้อ ได้หลักแล้ว คนเราไม่เกิดตายทุกอัฐภาพ มันก็เกิดตายหนเดียว” ก็ว่ามันได้หลักได้เกณฑ์แล้วไง นั่นละได้ขึ้นละ

ทีนี้มันอยู่ที่วาสนาของคน มันแนวทางอย่างนี้ ท่านทำของท่าน ทีนี้เขานั่งตลอดรุ่ง ถ้าเราไม่อุกฤษฏ์ขนาดนั้น เราทำของเราไปตามประสาเราก็ได้ แต่ถ้าเป็นครั้งเป็นคราว อย่างเรานี้ เรามันแชะเชื่อนกินไป มันแบบว่าจิตใจมันนอนจมกินไป เราก็เอาเข็มแข็ง เพราะเราไม่เคยนั่งตลอดรุ่ง แต่เราไม่เคยนอน คือว่ากวนาตลอดรุ่งนี้ตลอด แต่เราไม่ได้นั่งทำเดียวใจ นั่งซัก ๓ ชั่วโมง ๘

ชั่วโมงเราทำได้ แต่เพราะเราไม่ได้ตั้งใจจะอย่างนั้น เรานั่งแล้วเราเดินจงกรมนั่งอยู่อย่างนี้ตลอด เราทำอย่างนี้มาเยอะมาก ไอ้เรื่องไม่นอน เราบางทีไม่นอนถึง ๓ เดือน ๔ เดือนเลย เพียงแต่เราคุมตัวเราเองได้ไง

ไอ้เรื่องไม่นอน เนสัชชิกนะ เราทำเป็นเรื่องปกติเลย เมื่อก่อนอยู่อีสานนะ วันพระเนียไม่นอน ถวายพุทธเจ้า ครูบาอาจารย์ท่านทำเป็นตัวอย่าง เวลาอย่างนี้วันนี้ถวาย เราเคารพใครล่ะ? ถวายหลวงปู่ขาว ก็ว่าเราเอาท่านเป็นตัวปลูกเร้า เพราะการกระทำเนีย เวลาเราสอนทุกๆ ไปนะ การกระทำการนั่งสมาธิภาวนา เขาไม่ได้นั่งเอาเวลา

อย่างเช่นเราเนีย โยมนั่ง ๓ ชั่วโมง นี่นั่ง ๒ ชั่วโมง เรานั่งชั่วโมงเดียว ไอ้เกदनั่งชั่วโมงเดียวเกิดจิตมันสงบมันลงได้ ไอ้ ๓ ชั่วโมงทุกข์เกือบตายแล้วไม่ลง มันไม่ใช่อยู่ที่เวลามากเวลาน้อย เวลาที่ว่าทำแล้วได้ผลไม่ได้ผล อันนั้นอีกเรื่องหนึ่ง

ดูอย่างเราไปกราบหลวงปู่ด้ามฟ้าศาลา หลวงปู่จันทร์เรียน ท่านบอกเลยล่ะว่า “หลวงปู่ชอบสู้เราไม่ได้” เพราะหลวงปู่ชอบท่านนั่งไม่ทน หลวงปู่จันทร์เรียนท่านบอกท่านนั่งที่ ๑-๘ ชั่วโมง ท่านนั่งสบายๆ เลย ไอ้ตลอดรุ่งนี้ท่านนั่งเป็นเรื่องปกติเลย แต่หลวงปู่ชอบท่านบอกว่าท่านนั่งไม่ได้มาก แต่! แต่หลวงปู่ชอบเดินจงกรมทั้งวันทั้งคืนเลย หลวงปู่ชอบนี้ถนัดในทำเดินจงกรม

หลวงปู่ชอบเป็นอาจารย์ของหลวงปู่จันทร์เรียน หลวงปู่จันทร์เรียนท่านถนัดในท่านั่ง ท่านบอกเวลาภาวนาด้วยกัน หลวงปู่ชอบนั่งอย่างมากรชั่วโมงสองชั่วโมงก็ลุกเดินแล้ว แต่ท่านนั่งได้ทีก่อนคืนทั้งคืนเลย

ความถนัดเห็นไหม แต่หลวงปู่ชอบกับหลวงปู่จันทร์เรียนนะ เอ็งว่าคุณสมบัติของใครแจ่มกว่า หลวงปู่ชอบต้องแน่นกว่าแน่ๆ นี่เราไปกราบหลวงปู่จันทร์เรียนมาท่านพูดให้ฟัง มันอยู่ที่ความถนัด ๑.ความถนัด แล้วทำแล้วได้ผล

ทีนี้คำว่า “นั่งตลอดรุ่งแล้วได้อะไร?”

อันนี้เราตอบเป็นข้อเท็จจริง นี่ถ้าเราไปมองแต่เปลือกใจ ว่าคนนั่งตลอดรุ่งเนี่ย พวกเราทางโลกนี่คิดว่า การนั่งตลอดรุ่ง การทำนี้มันเป็นการปฏิบัติ เราก็ก็นั่งคิดว่าเราต้องนั่งตลอดรุ่งกัน ก็ไปนั่งทนกันเฉยๆ ไปถึงก็จับมัดไว้เลยนะ จะนั่งตลอดรุ่ง อู้ฮู มันปวด

นั่งตลอดรุ่งมันต้องมีปัญญา มีปัญญามีสติมีสัมปชัญญะของเราต่อสู้อยู่ เพราะอะไรรู้ไหม? เพราะการนั่งตลอดรุ่งนี้มันต่อสู้กับกิเลสของเราไง เหมือนกับเรากิเลสจะจับมัดกับเสาไว้เลย แล้วค้นคว้าหามัน ก็เรากำลังจะไว้แล้วจะนั่งตลอดรุ่ง

สุมไก่ ไก่อยู่ในสุมนั้น จิตเราอยู่ในร่างกายนี้ เราตั้งใจนั่งตลอดรุ่ง มันก็มีไก่อยู่ตัวหนึ่ง สุมไก่ นี่สุมมันครอบไก่ไว้แล้วเราจะจับไก่ตัวนั้น

ในพระไตรปิฎกเห็นไหม บอกจอมปลวก มีตัวเหี้ยตัวหนึ่งอยู่ในจอมปลวกนั้น ไปดูสิละๆ มีความชำนาญมากเก่งมาก ไปไหนก็พระพุทธเจ้าว่า “ไปดูสิละไปแล้วหรือ ไปตามเปล่าไปแล้วหรือ” จนน้อยใจ ตั้งใจจะออกปฏิบัติไง ออกปฏิบัติก็ไปหาพระ พระก็บอกว่าผมไม่มีวาสนาสอน ก็ไปให้เด็กให้เณร สามเณรเป็นพระอรหันต์กันทั้งวัดเลยนะ

สามเณรก็บอกว่า “อ้าวถ้าจะปฏิบัติเนี่ย ให้นั่ง แล้วให้เปรียบร่างกายนี้เหมือนจอมปลวก จอมปลวกนี้มีรูอยู่ ๖ รู ตา หู จมูก ลิ้น กาย มันมีเหี้ยอยู่ตัวหนึ่ง มันชอบออกตามรูมานี้ ให้ปิดไว้ทุก รู เปิดไว้เฉพาะรูตัวที่ความรู้สึก คือใจไว้ แล้วคอยจับเหี้ยตัวนั้น”

ทีนี้นั่งตลอดรุ่งเห็นไหม ก็เปรียบร่างกายนี้เหมือนจอมปลวก แล้วคอยดูเหี้ย เหี้ยมันออกตรงไหนวะ จะได้สู้กัน ไม่งั้นเราก็อ่อนแอตลอดไป ไอ้จอมปลวกนี้ก็ปล่อยให้มันกลิ้งไป ให้เหี้ยนี้ก็วิ่งเข้าวิ่งออก ไม่เคยจับได้เลย ไอ้เหี้ยคือความคิดเรานี้ไง จิตเรานี้ไง มันก็วิ่งเข้าวิ่งออกในตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ

นั่งตลอดรุ่ง ปิดมัน ๕ ทวาร ตา หู จมูก ลิ้น กายก็ปิดเหลือใจไว้ แล้วคอยตะครุบเหี้ยนั้น พุทโธๆๆ ชัดชัดกันเลยนะ เหี้ยโผล่รัยๆ เอากันจนมันเกิดปัญญาขึ้นมา มันเป็นอุบาย เป็นเทคนิค แต่ที่นี้เวลาเราพูดกัน เราพูดเฉพาะประเด็นใดประเด็นหนึ่ง แต่เวลาครูบาอาจารย์ท่านสอน ท่านสอนหลายๆ ประเด็นไง คือว่าหลากหลาย ลูกศิษย์หลากหลาย เทคนิคหลากหลาย แล้วแต่ใครจะได้ประโยชน์ตรงไหน

แต่ถ้าเราจิตเป็นตรงนั้นนะ เราจะคิดดีมาก เราจะพอใจมาก ถ้าจิตเราตรงนะ จิตเราตรงนี้โอ้อโฮ จิตเรานี้กึ่งๆ ยังไม่ตรง กึ่งๆ คือว่าไม่นอนเหมือนกัน เราพรรษาแรกเราไม่นอนเลย ไม่เคยนอนเลย เพราะตอนนั้นประสาเราแบบว่ามันบวชมาใหม่ๆ แล้วมันจับทิศทางไม่ถูก แต่ใจนี้มันไปผูกพันกับเพื่อนฝูง อยู่กับโลกตลอด มันคิดออกหมด ทุกข์ฉิบหายเลย ปิดเลย! ไม่นอน! ไม่อะไรทั้งสิ้น อัดมันอย่างเดียวเลย ใส่มันอย่างเดียวเลยเพราะตั้งใจมา

เราทำของเราเองนะ ไม่เคยนอนเลย แล้วมันถึงเข้าใจถึงคำว่าง่วงนอน ภาษาอีสาน เราไปอีสานทีหลัง เราพูดภาษาอีสานคือ “หิวนอน” เราหิวข้าวจะกับหิวนอน บอกหิวนอนนี้ทรมานฉิบหาย ง่วงนอนใครทรมานเลย เวลามัน โอ้อโฮ โลกนี้ทั้งโลกไม่รู้จะไปอยู่ที่ไหน มันง่วงนะ ง่วงจนไม่รู้จะอย่างไร ง่วงมากๆ ง่วงนอนเนี่ย หิวข้าวยังไม่ทรมานเท่ากับหิวนอนเลย

พอไปคำว่าหิวนอนนี้แหม ซึ่งใจมากเลย แต่ภาษาภาคกลางเขาเรียก “ง่วงนอน” ภาษาอีสานเขาเรียก “หิวนอน” มันไม่ได้นอน แต่สู้กับมันจนหายหมด สู้กับมันจนหุดานี้ พอจิตสงบทีหนึ่งมันหายหมดใจ อย่างเช่นที่เวลาเขาอดอาหาร หมออยู่คนหนึ่งเขามาอยู่กับเรา แล้วเขาก็จะอดอาหารใช้ไหม เป็นหมอ พอจะอดอาหารปั๊บเขากลับกระเพาะเขาจะไม่ดี เขาก็อาเจียน ยาเคลือบกระเพาะ ยาอะไร หุย ตั้งไว้เต็มเลยนะ อดอาหาร ๓ วัน เวลามันลงใจ พอมันลงปั๊บมันหมดเลย เขายังไม่แน่ใจ อดรอบสอง อีก ๓ วัน ที่นี้รอบ ๒ ก็กลัวไม่ลงเหมือนกัน ก็เอายาไว้ เขาก็คิดว่าถ้าเจ็บไข้ได้ป่วยเขาจะกินยาเลย แล้วเขาจะเอาเตรียมไว้ เวลาจิตมันลงนะ พอเสร็จแล้วเขามาหาเราเลย เราบอกเขาเลยเนี่ย “หิวเป็นสมมุติ”

ถ้าหิวเป็นความจริง ถ้าหิวเป็นความจริงกับเรานะ มันจะหายไปได้อย่างไร ในเมื่อเรายังมีชีวิตอยู่ใช้ไหม ความหิวต้องอยู่กับเราตลอดไป แต่พอเวลาจิตมันลง ความหิวไม่มีเลย เราถึงบอกว่า “หิวนี้เป็นสมมุติ” ทุกๆ ที่ทางวิทยาศาสตร์ กระเพาะไม่มีอาหารต้องหิวเป็นธรรมดาใช้ไหม? แล้วเวลาจิตมันลงเนี่ยมันเป็นสมาธิ ปล่อยหมดเลย เราจะบอกว่า ความรู้สึกของจิต กับกระเพาะอาหาร มันไม่รับรู้กันเลย

ถ้ามันรับรู้ มันจะตัดหิวได้อย่างไร เพราะในกระเพาะอาหารมันไม่มีอาหาร อดอาหารอยู่เวลาดังแล้วมันก็คือกระเพาะก็ไม่มีอาหารอยู่อย่างเก่า แต่ความรู้หิวนั้นมันหายไปไหน นี่ความหิวเป็นสมมุติ ความหิวมันเกิดจากจิต พอจิตมันหลุดตัวเข้ามาไม่รับรู้นี้หมดเลย ง่วงนอนก็เหมือนกัน ง่วงนอนง่วงเนิ่นนี้จิตมันรับรู้ทั้งนั้น พอจิตมันสงบลงมันดีกว่านอนอีกหลายเท่า

นี่เรากำลังๆ เราไม่ถึงกับนั่งตลอด แต่ว่าไอ้เรื่องไม่นอนนี่เราทำมาตลอดเลย เพียงแต่ว่า เราอยู่หลายอิริยาบถไง เราทั้งนั่งทั้งเดิน เราเปลี่ยน

โยม : ที่.....เขาสอนกับเด็กๆ ที่เขาไปฝึกกันเขาให้นั่งครึ่งชั่วโมง แล้วก็เดินครึ่งชั่วโมง สลับกันไป จริงๆ ก็โอเคอยู่

หลวงพ่ : โอเค ไอ้ทำนั่งทำนอนนะโอเค แต่ไอ้คำสอนของเขาเนี่ย เราไม่โอเค

คำสอนไม่โอเคเพราะอะไร เพราะเราพูดบ่อย วันนั้นเราก็พูดเห็นใหม่ พุทโธๆๆ เนี่ย พุทโธความคิด ความคิดเป็นน้ำเสีย ความคิดเราเนี่ย ความคิดปกติเราเห็นใหม่ เราต้องมีตัวเราวกไข่ใหม่ เราพอใจไม่พอใจสิ่งใดใดไข่ใหม่ เราพอใจเราก็คิด ไม่พอใจเราก็คิด ไข่ใหม่ นี่คือความคิดของเรา

แต่ทีนี้เรามาคิดพุทโธ พุทโธเราอยากคิดใหม่ ให้เรานึกพุทโธๆ อย่างเดียวเราอยากนึกใหม่ เพราะอะไร มันจี๊ดจี๊ด ไม่มีอะไรเลย ถ้าให้นึกพุทโธๆ นี่เบื่อกว่าเลย ถ้าให้นึกบอกว่า โอ้โฮ กลับไปนะ จะต้องไปทำงานไอนั้น จะไปทำงานไอนี้ โอ้โฮ มันน่าดูเลย เพราะมันให้ผลประโยชน์ ความคิดอย่างนี้เป็นความคิดของกิเลส แต่ความคิดพุทโธๆ นี่เป็นพุทธานุสติ เห็นใหม่ เป็นความคิดเหมือนกัน ถ้าเป็นความคิดเหมือนกัน พอเรามานึกพุทโธๆ แต่ทีนี้พอนึกพุทโธปั๊บเป็นพุทธานุสติแล้ว มันเป็นคำบริกรรม พอพุทโธๆๆ มันหดเข้ามาก็จะไปถึงตัวจิต มันเป็นสมาธิ

อย่างนี้เราไปกำหนดนามรูปๆ นี่เรากำหนดออกไปไข่ใหม่? พุทโธต้องคิดใหม่? นามรูปต้องคิดใหม่? เพราะนามรูปต้องคิด ตัวจิตกับตัวความคิดมันคนละอันกัน เพราะความคิดอันนี้มันเป็นสัญญาอารมณ์ ถ้าเราคิดอยู่ในเรื่องอย่างนี้ปั๊บเนี่ยมันจะเข้ามาที่ตัวจิตใหม่ นี่ไง แล้วเราบอกกำหนดอย่างนั้นแล้วเราเห็นด้วยไหม ไอ้ที่ว่ายืนกับนั่งเนี่ย ไอ้เราก็ทำอย่างนั้น แต่ไอ้กำหนดเนี่ย เราไม่ได้กำหนดอย่างนั้น เราถึงบอกมันผิดตั้งแต่ต้น ที่เราพูดบ่อย เห็นใหม่ ว่าผิดตั้งแต่ต้น

ผิดตั้งแต่ต้นหมายถึงว่า เรากำหนดออกไปที่ผิด เรากำหนดออกไปที่ผิดเพราะอะไร เพราะต้นมันผิด มันกำหนดออกไปที่ผิดเห็นใหม่ กำหนดออกไป มันไม่ได้หดสั้นเข้ามา พอกำหนดออกไปนี่นามรูป ความรู้สึกเราส่งออกมาหมด แล้วก็บอกนะว่า โอ้โฮ มันจะรู้สึก มันจะ โอ้โฮ ชัดเจนนะ ก็ว่ากันไป

กรณีอย่างนี้เราถึง ถ้ากรณีนี้เราคิดถึงหลวงตา หลวงตาท่านบอกว่า “การปฏิบัติมีหลากหลาย” มันก็มีหลายหลาย ที่นี้ไอ้การเดินการนั่งเราเห็นด้วย แต่การเดินอย่างนั้นเราก็อย่างว่าละ ไม่ค่อยเห็นด้วย การเดินอย่างนั้น การเดินอย่างที่เขาทำนะ เพราะประสาเรานี้ละ การปฏิบัติมันจะอยู่กับชีวิต มันอยู่กับความเป็นเรา อย่างพระนี่ เวลาปฏิบัติ ๒๔ ชั่วโมง หลวงปู่มันก็สอนนะ ในมุตโตทัย การเหยียด การรู้ การคืบ การกิน การอะไรนี่ต้องมีสติตลอด

ถ้ามีสติ การคืบก็คือการคืบ การเหยียดก็คือการเหยียด การรู้ก็คือการรู้ แต่การกำหนดว่าเวลาทำไปเนี่ย หนอ ต้องรับรู้หมดอย่างนี้ มันเหมือนกับชีวิตประจำวันเราทำไม่ได้ เขาบอกว่าอยู่กับชีวิตประจำวัน แต่ชีวิตประจำวันเขาจะเคลื่อนไหวอย่างนั้นได้ไหม แต่ของเรานี้ หลวงปู่มันให้สอนเคลื่อนไหวอย่างนั้น แต่เรามีสติตลอด สติสำคัญมาก

ถ้าสติเป็นสติตลอดแล้วนี้ มันจะทำให้เรารู้ทัน พอเรารู้ทันนี้มันต้องกลับมาที่จิต เราจะบอกว่า มันจะต้องกลับมาที่จิตสงบ ถ้ามันไม่กลับมาที่จิตสงบนี้ จิตเห็นอาการ จิตรับรู้ จิตทวาทนา ถ้าไม่กลับมาที่จิต สัญญารับรู้ สัญญาทวาทนา สัญญาเป็นคนออก มันไม่เข้าถึงตัวจิต มันไม่เข้าถึงตัวที่กิเลสอยู่

โยม : อย่างที่หลวงพ่อบอกว่า ปัญญาอบรมสมาธิ

หลวงพ่อ : ใช่

โยม : ให้ใช้ปัญญาไล่เข้าไป

หลวงพ่อ : ใช่

โยม : อาการมันต่างกันยังไงกับที่เขาพิจารณานามรูป อันนั้นเขาก็คิดเหมือนกัน อันนี้ก็คิดเหมือนกัน

หลวงพ่อ : ใช่ๆ

โยม : ถ้าตรงนั้นมันไม่สงบ กลายเป็นย้ายมาเป็นนามรูป ก็คล้ายๆ กัน มันก็จะดังกลับเข้ามา

หลวงพ่อ : มันใกล้เคียงกัน แต่มันถึงมันไม่เหมือนกัน

ปัญญาอบรมสมาธิ เพราะถ้าปัญญาอบรมสมาธิอย่างที่ว่าเมื่อที่ เริ่มต้นว่าความคิด อันหนึ่งเป็นความคิดของเรา ความคิดโดยกิเลส ถ้าความคิดโดยกิเลสเรานี้มันคิดเพื่อประโยชน์ ของเรา เขาว่าประโยชน์ของเราละ แต่ไม่เป็นแค่ประโยชน์ของเรา ประโยชน์กิเลส เรายังไม่ได้ อะไรเลย ประโยชน์ของกิเลส ความคิดเพื่อประโยชน์ของกิเลส เพราะกิเลสมันเป็นต้นหาความ ทะยานอยาก มันมีแรงปรารถนา มีความต้องการแล้วคิดตอบสนองมัน นี่กิเลส

พอไปคิดอย่างนั้นปั๊บมันเป็นกิเลสใช่ไหม เรามีสติตามความคิดไป ตามความคิดไปเลย ตามความคิดไป พอมันคิดขึ้นมาสิ่งทีคิดนั้นถูกต้องหรือ มันเห็นความถูกต้องไม่ถูกต้อง ประสา เราว่ามันจะจัดระบบความคิดให้ดีขึ้น ถ้ามันเห็นทันความคิด มันจัดระบบความคิดนี้เอ๊ะ! เอ๊ะ! มันก็อาย อายมันก็ดีขึ้นเรื่อยๆ นี่ปัญญาอบรมสมาธิ

แต่ความคิดอย่างที่เขาว่ารู้เท่าทัน ว่าเหมือนกันนี้ มันบอกว่ามันคิดรู้เท่าทัน เท่าทันใน อะไร? เท่าทันในการกระทบ มันออกมาข้างนอกหรืออยู่ข้างใน?

โยม : (เสียงไม่ชัดเจน)

หลวงพ่ : อยู่ข้างนอก อยู่ข้างในคือตัวพลังงาน คือตัวจิต ใจตัวความคิดนั้นอยู่ข้างนอกแล้ว ออกมาจากจิต แต่ถ้าปัญญาอบรมสมาธิเนี่ย ความคิดมาจากไหน? ความคิดมาจากจิต จริงไหม ความคิดมาจากจิต แต่เราใช้ปัญญาไล่เข้าไป ไล่เข้าไปๆ มันไปเกิดดับที่ไหน? มันไล่เข้าไปที่ตัวจิต ถ้าตัวจิต พอมันปล่อยแล้วมันเหลืออะไร? มันเหลือตัวจิตนะ

แต่ถ้าพิจารณานามรูปนี้ พลังงานนะ ตัวจิตนะมันออกมาที่ความรับรู้ พอรู้เท่ามันก็ดับ มัน ดับที่ไหน? ดับที่ความรับรู้ จริงไหมความคิด แล้วตัวจิตอยู่ไหน? ตัวจิตอยู่ไหน? ไม่มี เพราะเขาคิด ว่าจิตเป็นนามธรรม ถ้าเข้าใจสิ่งที่รับรู้นามรูปแล้ว เข้าใจที่พลังงานนี้ เข้าใจที่ตัวนามรูปนี้แล้ว ตัว พลังงานไม่มี เพราะเป็นนามธรรม เพราะตรงนี้ไง เขาถึงไม่มีสมาธิใจ เพราะเขา “ว่างๆ ว่างๆ”

คำว่า “ว่างๆ” ของเขา มันไม่มีใครเป็นเจ้าของความว่าง มันไม่มีภพ ไม่มีสถานที่ ภาวสวะ ตัวภพนี้ ตัวจิต ตัวพลังงานนี้ แต่ถ้าไปพุทโธๆ นี่ พุทโธเข้าไปมันจะเข้าถึงตัวพลังงานนั้น ปัญญา อบรมสมาธิเข้าถึงตัวพลังงานนั้น ตัวพลังงานนั้นคือฐิติจิต คือสมาธิ คือฐานที่ตั้ง คือตัวภพ กิเลส ๓ ภาวสวะ กิเลสสวะ อวิชชาสวะ ถ้าเข้าถึงภาวสวะ เข้าไปถึงสถานที่

ความคิดมาจากไหน? เราได้ความคิดไปไม่ทันนะ โดยสามัญสำนึกของปุถุชนนี้เราก็เป็น
อย่างนั้น เมื่อก่อนเราเคยคิดว่า ความคิดนี้ นามธรรมนี้มันจับต้องไม่ได้ นามธรรมสิ่งที่เราไม่มีใจ
ทุกคนจะคิดว่านามธรรมนี้ไม่มีนะ แต่ถ้าพอปัญญามันไล่เข้าไปๆ ไปถึงตัวนามธรรม เอ๊ะ! เฮ้ย
ทำไมมันมีล่ะ? เฮ้ย ทำไมมันมี? เฮ้ย ทำไมเป็นอย่างนี้ล่ะ?

จนเราขึ้นไปถามอาจารย์เลย “อาจารย์! ไหนบอกว่าจิตไม่มีใจ”

ท่านถามเรากลับมา “แล้วใครบอกมีว่าไม่มีล่ะ”

เราด้วยความเข้าใจของเราเองไง เราศึกษาธรรมะพระพุทธเจ้านี้ อู้ย นามธรรม รูปธรรม
มันจับต้องได้ นามธรรมมันเป็นนามธรรม นามธรรมคือนี้กว่ามันไม่มีใจ แต่พอจิตมันสงบเข้าไป
เอ๊ะ! นี่ใจเรารู้ว่า ผิดถูกนี้ ถ้าคนไม่เป็นจะไม่เข้าใจตรงนี้ใจ เออ ช้าๆ ต้องช้าๆ ไซ้ไหม ไม่ทันๆ
อ้าวว่าไป

โยม : ตามที่ผมเข้าใจ ที่เข้าใจมันมีอยู่ ๒ อย่าง คือว่าพอความคิดมันเกิด เราจับความคิด
ให้ได้ก่อน จะดู จี๊ไปเรื่อยๆ จี๊ความคิดไปเรื่อยๆ ขับรถไล่ตามไป มันทันเมื่อไหร่มันก็ดับเมื่อนั้น
กับอีกอันหนึ่งคือว่าเราจะคิดแต่เราถึงกับทำให้มันคิด แต่เราก็กลัวๆ กับว่า สมมุติว่าคิดถึงอสุภ
กรรมฐาน ร่างกายเรานั้นน่าเบื่ออะไรอย่างนี้ เพื่อให้มันปลง ๒ อย่างนี้ไซ้ได้ หรือว่ามันอันใด
อันหนึ่ง?

หลวงพ่ : อันใดอันหนึ่ง อันอสุภะนี้ถูก ธรรมฐานนี้ถูก โยนงานให้มันคิดนี้ถูก

โยนงานให้มันคิดนี้ เพราะโยนงานให้มันคิดนี้ปัญญาอบรมสมาธิ เพราะโยนให้มันคิด พอ
มันคิดเสร็จ สิ้นสุดกระบวนการคิด ใครเป็นคนคิด? ตัวจิต เราเห็นมันเลย จับได้เลย

แต่ถ้านามรูปเห็นไหม เราตามรถไป เราขับรถตามรถไป เราเท่าทันรถก็ดับ รถก็จอด แล้วอยู่
อยู่ไหนล่ะ? จอดอยู่กลางถนนแล้วมึงไม่กลัวรถคันอื่นชนรถมึงหรือ เนี่ยที่ว่าผิดๆ เราก็พูดอย่างนี้
เราจะอธิบายอย่างโยมคิดนี้แหละ เพราะนามรูปนี้เราตามนามรูปไป เราดูเท่าทันนามรูป เราฟังเขา
มาเยอะ ทุกคนจะดูตามเท่าทันนามรูปนะ แล้วนามรูปก็ดับ ก็เหมือนเราขับรถไปนะ เอ็งเข้า
กรุงเทพฯ นี้ ไปถึงเพชรเกษม แล้วมึงก็จอด แล้วมึงไปไหนกัน

โยม : เอนะ แล้วอย่าง อย่างที่ว่าพิจารณาอสุระ การที่เราพิจารณานี้มันก็ ความคิดมันคือ ตัวปรุ้งแต่ง

หลวงพ่ : ใช่

โยม : เราจะดับตัวปรุ้งแต่งตัวนี้ก็ต้องใช้ตัวปรุ้งแต่งไปดับมัน

หลวงพ่ : ใช่

ดับมันด้วย ๑. เป็นการปรุ้งแต่ง ปรุ้งแต่ง นี่ไงที่เราบอกว่า ที่เขาบอกเขาพิมพ์หนังสืออสุระ แจกกันเห็นไหม เราบอกไม่เป็นอสุระหรือ เห็นไอ้ที่เขาแจก มีคนปรารภนาดี เขาก็พิมพ์หนังสือ เป็นอสุระมาแจกกัน ให้นักปฏิบัติได้อูสูกะกัน นี่ไม่ใช่ปรุ้งแต่ง เพราะมันเป็นรูป กระจาย มัน เป็นวัตถุเห็นไหม หนังสือนี้เป็นวัตถุ ไม่มีใครไปอ่านมันก็ไม่รู้เรื่องของมันใช่ไหม

แต่ในเมื่ออสุระเกิดจากจิต โยมใช้คำนี้ถูกใจมาก ใช้คำว่า “โยนความคิดให้มันคิด” โยน อสุระให้มันคิด เพราะอะไร? คำว่าโยนอสุระให้มันคิดคือสตินะ คือเราบังคับให้ทำงานนะ การ ภาวนาของเราเนี่ยถ้าเราไม่ตั้งใจเราจะมีภาวนาไหม เราตั้งใจทั้งหมด เราปรารภนาทั้งหมด เรา เริ่มทำให้ไหม เราถึง นี่โยนความคิดให้มัน

คำว่าโยนความคิดให้มันคือเราคุยกับจิตนะ เราจะค้นคว้ากิเลสของเราเอง เราก็จะเอากิเลส ของเรานี้ออกมาตรวจสอบ ฉะนั้นเราก็เอาอสุระโยนเข้าไปให้มัน ทีนี้ถ้ามันออกมาอสุระปั๊ อสุ ระมันคืออะไร ถ้ามันไม่มีสตินะ อสุระมันไม่ยอมรับหรือ มันคิดไปอย่างอื่นไป แต่ถ้ามีสติแล้ว เราควบคุมมัน มันจะเป็นอสุระ เห็นไหมนี่ปัญญาอบรมสมาธิ

มันออกมาคืออสุระนะ อสุระความคิด คิดถึงอสุระคิดถึงเรื่องร่างกายเรา คิดถึงอสุระก็ คิดถึงชีวิตเรานี้แหละ เพราะชีวิตเราก็คือคนนี่แหละ อสุระคือร่างกายมนุษย์นี่ พอมันคิดเข้าไปมัน ก็สะท้อนใจ สะท้อนถึงชีวิต สะท้อนถึงมุมมองของเราไง พอมันสะท้อนเข้าไปนี่สติสำคัญตรงนี้ สำคัญตรงความคิดมันมีสติควบคุม พอมันสะท้อนใจนี้ คำว่าสะท้อนใจมันสะท้อนใจนะ ถ้า สะท้อนใจนี้ปลงธรรมสังเวช ธรรมะ ธรรมสังเวช ทั้งธรรมะด้วย ทั้งสังเวชด้วย สังเวชในชะตา ชีวิตเราไง

เพราะสังเวชในชีวิตเรา ชีวิตเราคืออะไรล่ะ? ชีวิตก็คือปฏิสนธิจิต ชีวิตก็คือภพ ชีวิตก็คือใจ พอย้อนกลับมา อ้อ นี่เราพูดบ่อยเห็นไหม เราบอกว่า นี่โยมชื่ออะไรกันนี้ อยู่ในทะเบียนบ้าน โยมไปเปลี่ยนชื่อสิ ก็ชื่อใหม่แล้ว แล้วโยมอยู่ที่ไหนล่ะ ลองจับสิ อยู่ที่ไหนลองชี้ทีโยมอยู่ที่ไหน ลองชี้ไปสิ ชี้ตรงไหนก็ผ่าตัดเปลี่ยนออกหมดเลย ผ่าตัดทิ้งเลย เป็นเราได้ยังไง เพราะเป็นอวัยวะ ชีตตรงไหนเป็นเรา ชีต ผมเป็นเราหรือ แมงโกนทิ้งเลย อ้าวขนเป็นเราโกนทิ้งหมดล่ะ พอโกนเป็นเราไหม? ไม่มีอะไรเป็นเราเลย

แต่พอจิตสงบนะ โอ้โฮ เราอยู่นี้เอง ตัวปฏิสนธิจิตนะ แต่นี่โยนงานให้มันคิด พอมันสิ้นกระบวนการของมันคิด คือมันแสดงตัวออกมาไง แล้วพอแสดงตัวออกมานะ พอความคิดเราใช้ธรรมะเข้าไปสะสางใจ มันขาวสะอาดใจ พอขาวสะอาดทั้งสติ ทั้งตัวจิต ทั้งสติทั้งปัญญา ปัญญาอย่างนี้เป็นสมถกรรมฐานนะ ปัญญาอย่างนี้ปัญญาอบรมสมาธินะ เพราะเราใช้คำว่าปัญญาอบรมสมาธิเห็นไหม แล้วคิดดู รดวังไป ความคิดเล่นออกมา เล่นตามความคิดไป จอดแมงกลางถนนเลย แล้วอู่มึงอยู่ไหน รถนี้ออกมาจากไหน?

มันถึงเวลามาพูดที่นี่ “ว่างๆ ว่างๆ ว่างๆ” กูละปวดหัวว่างๆ เนี่ย มันไปจอดอยู่กลางถนนนะ แล้วก็แคว้งคว้างอยู่กลางถนนนะ ว่างๆ ว่างๆ

เพราะมันขาดสติ เราถึงบอกว่าเป็นมิจาสมาธิใจ เราเจออย่างนี้มาเยอะ แล้วพอว่างๆ นะ เขาเถียงนะ ลูกศิษย์ที่เป็นอภิธรรมเยอะมาก เพราะเขาจะเปลี่ยนความคิดใจ เขาบอก “หลวงพ่อ มันไม่ใช่ว่างๆ ธรรมดาหฺรอก จิตมันจะละเอียดเข้าไปอีก มันละเอียดเข้าไปนะ มันจะแบบว่านะ อภิธรรมเขาจะมีเป็นปิติ เป็น..”

เราบอก “สร้างภาพทั้งนั้นล่ะ”

จิตนี้มันมหัศจรรย์มาก อาจารย์เขามาจากพม่า เขาจะบอกเลย จิตจะเป็นอย่างๆ นั้น โอ้โฮ ลึกกลับมหัศจรรย์นะ เขาว่าของเขานะ แต่ประสาเรานะ มึงยังไม่รู้จักจิตหฺรอก ถ้ารู้ล่ะ เกิดมาทุกคนเป็นคนดีหมดล่ะ เพราะอยากเป็นคนดีหมดเลย แล้วควบคุมตัวเองได้ไหม? มันแกลไปไหนได้ตลอด ทุกคนจะเป็นอย่างนั้นอย่างนี้หมดล่ะ นี่ก็เหมือนกัน ถ้ามันเป็นอย่างนั้นจริงเราต้องคุมเราได้ แล้วมันจะควบคุมใจได้ ประสาเราถ้าเป็นความจริงนะ พวกมึงเป็นพระอรหันต์หมดแล้ว

เพราะเป้าหมายของผู้ที่ปฏิบัติคือสันนิทสน์ แต่กูไม่เคยเห็นพวกมึงคนไหนภาวนาเป็นสักคน เนี่ยมันสำคัญตรงนี้ไง เราจะบอกว่า สำคัญว่าถ้าคนเป็นนะ คนเป็นคนเข้าใจมันจะสอนไปชี้ไปที่ดิ่งามหมด ทีนี้คนเราไม่เข้าใจ แต่ธรรมะพระพุทธเจ้ามีใจ เวลาเราพูดนะเราบอกว่า เราคัดค้านมากวิทยาศาสตร์นี้ พวกเรานี้ปัญญาชน แล้วพวกเรานี้มีปัญญา เราก็อาธรรมะพระพุทธเจ้ามาตั้งคือเราทำวิจัยไง ทำวิจัยธรรมะไง

เราจะบอกว่าในอภิธรรมนี้เรายอมรับนะ พระไตรปิฎกนี้ วินัยปิฎก สุตตันตปิฎก อภิธรรมปิฎก เรายอมรับหมด เพราะอภิธรรมปิฎกนี้มันเป็นแบบว่าพระพุทธเจ้าปฏิบัติแล้ว มันเป็นวิทยาศาสตร์ทางจิต วิทยาศาสตร์ทางจิตคือผลของจิตที่มันสะอาด มันเป็นอย่างนั้น แต่พวกเรานี้ยจิตมันสกปรก จิตเรานั้นโดนอวิชชาครอบงำอยู่ มันต้องมีวิธีการทำเข้าไปสู่ความเป็นจริงอย่างนั้น

แต่นี้เขาเอาความเป็นจริงอย่างนั้น แล้วเราพยายามจะบังคับให้จิตเราให้เป็นอย่างนั้น มันเลยไม่เป็นอย่างนั้น เราไม่ได้คัดค้านพระไตรปิฎกนะ ไม่ได้คัดค้านอภิธรรมในตู้ แต่เราคัดค้านคนที่เอาอภิธรรมมาปฏิบัติ แต่ตัวอภิธรรมเราไม่คัดค้าน

โยม : ปัญญาอบรมสมาธิ ที่ว่าคิดอยู่นี้ มันก็คือหลักการเดียวกับการวิปัสสนา

หลวงพ่ : ไม่ อ้าว ว่าไป

โยม : ไ้ตรงนี้คือสัญญา?

หลวงพ่ : ไม่ อ้าวว่าไปเลย พูดให้จบมา

โยม : ไม่เหมือนกันหรือครับที่ว่าการโล่งมา

หลวงพ่ : ไม่ มันหลักการเดียวกัน แต่ผลไม่เหมือนกัน เพราะว่า เนี่ยคนภาวนาไม่เป็นมันจะไม่รู้ เราจะอ้างคำว่าเป็นหรือไม่เป็นตลอด เพราะถ้าไม่เป็นเนี่ย คนไม่เป็น ไม่เข้าใจนี้ อธิบายด้วยความคลาดเคลื่อน คนเป็นนะ เพราะเราฟังเทศน์ครูบาอาจารย์ตลอด เพราะเราวิหารธรรม เราอยู่กับธรรมะตลอด ธรรมอย่างนี้ หลวงตาบัว หลวงตากับหลวงปู่เจี๊ยะนี้ท่านพูดท่านเทศน์มานี้เหมือนกันเปี้ยวเลย ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เป็นได้ทั้งสมณะ เป็นได้ทั้งวิปัสสนา

เป็นได้ทั้งสมณะ เวลาเราคิดพิจารณาด้วยปัญญาอย่างนี้มันเป็นสมณะ พิจารณาซ้ำเข้าไปเป็นสมณะ สมณะคือพิจารณาไปแล้วเหมือนกับที่ว่าเมื่อกี้ เราโยนอสุภะให้จิตมันคิด พอมันคิดเสร็จแล้วนี่ หลวงปู่เจี๊ยะท่านสอนนะ บอกให้เดินในกาย เดินในข้อ ท่านบอกว่า “เดินในข้อนี้เป็นสมณะนะ” นี่คือนิยามของบรรพสมภาติ คือให้จิตมันสงบ

แล้วถ้าจิตมันสงบแล้วนี่ เราคิดนะ เราคิดถึงข้อกระดูกเห็นไหม ข้อกระดูกนี้ ข้อมือ ข้อศอก หัวไหล่ จากหัวไหล่ซ้ายแล้วมามือนี้ ย้อนกลับมา ขึ้นไปบนศีรษะลงมากระดูกซี่โครง กระดูกไขสันหลัง กระดูกลงไป วนลงมาถึงนิ้วเท้า แล้วถ้าจิตมันดีมีสมาธินี้จิตมันจะคิดเห็น มันจะเห็นภาพ มันจะคิดได้ แต่ถ้าจิตมันไม่สงบ มันไหลออก พอคิดเรื่องข้อเท้า เรื่องสะบ้า มันคิด “โอ้ สะบ้าเขาโยนนะที่เขาเล่นสะบ้ากัน” มันพุ่งออกนูน ถ้าไม่มีสมณะ

ความคิดอันหนึ่ง หลักการเดียวกัน แต่อันหนึ่งเป็น หลวงตาท่านก็บอก หลวงตากับหลวงปู่เจี๊ยะท่านพูดเหมือนกันว่า ปัญญา เวลาใช้ปัญญาบรรพสมภาติ ปัญญาอันหนึ่งเป็นปัญญาสมณะ แต่เพราะจิตมันสงบ พอสมณะคือจิตมันสงบ จิตมันเข้าไปถึงหลักเกณฑ์ของเรา พอจิตของเราสงบแล้ว พอจิตของเราออกใช้ปัญญาอีกที ถึงเป็นวิปัสสนา หลักการเดียวกัน แต่! แต่เพราะที่แรกเราเห็นไหม เราคิดอย่างนี้ เราคิดโดยสามัญสำนึกเรา แต่พอจิตเราสงบนี้มันมีตัวจิต ตัวจิตที่มันเป็นฐิติ จิตที่กิเลสมันอยู่นั่น แล้วมันออกใช้ปัญญา วิปัสสนาเกิดตรงนี้

เราถึงแยกให้เห็นใจ เราแยกเห็นไหม โลภียปัญญา โลกุตตรปัญญา

โลภียปัญญา โดยสามัญสำนึก แต่ที่นี้พอเราปฏิบัติกันที่ว่าอภิธรรมนี้ จิตต้องใสสะอาด ไม่มีความอยากค่อยปฏิบัติ ต้องจิตก็ดวงร้อยดวงพันดวงนะ เขาไปเอาค่าความสะอาดของมันมาก่อน พอเอาค่าความสะอาดมันมาก่อนแล้ว เทียบถึงชีวิตเราความเป็นจริงของเราสิ ในจิตเราเนี่ยมันสะอาดได้จริงไหม มันไม่ได้ ไม่ได้เพราะอะไร เพราะเราเกิด เพราะเราเกิดนี่ปฏิสนธิจิตมันมีอวิชชาโดยธรรมชาติของมัน

อวิชชาเนี่ยมันเป็นอนุสัย มันนอนเนื่องกับจิต มันเหมือนกับผ้านี้ เดิม เดิมนี้เป็นผ้าขาว เขาถวายเป็นผ้าขาวหมดละ เราตัดเสร็จแล้วเอามาย้อม พอย้อมเสร็จแล้วมาเป็นผ้าสีกรัก ผ้าสีกรักกับผ้าขาวอยู่ที่ไหน? นี่ไง แล้วบอกว่าต้องเป็นผ้าขาว ไซ้! เดิมเป็นผ้าขาว แต่เพราะย้อมเป็นสีกรัก

ปฏิสนธิจิตมันมีอวิชา มันมีสีกรัก สีกรักกับผ้านี้มันฟอกได้ สีมันจะออกได้ อวิชาที่จิตนี้ พอมันวิปัสสนาไป มันชำระกิเลสได้

แต่ขณะที่เรายังไม่ชำระกิเลส ถ้าเอาผ้าผืนนี้มาวางเป็นสิ่งที่ถามปัญหาขึ้นมาว่า “ผ้านี้สีอะไร?” เถียงกันตายเลย เราบอกผ้าขาว โยมบอกนี่ผ้าสีกรักเว้ย

เดิมมันเป็นผ้าขาว แต่พอข้อมสีไปแล้วนี้ จิตก็เหมือนกัน จิตเดิมแท้ะไรต่างๆ นี่ มันต้องยอมรับว่าตอนนี้ผ้าเป็นสีกรัก แล้วเราจะทำอะไรให้ผ้าเป็นสีขาว นี่ก็เหมือนกัน มันเป็นที่ เป็นไปไม่ได้หรอกที่จะเอามาตั้งแบบ นี่คือผ้าสีขาว แล้วมันคือผ้าสีขาว แล้วเราจะแก้ไขได้ถูกไหมว่ามันเป็นสีขาวแล้ว แต่ถ้ามันเป็นสีกรัก เราจะทำอะไรให้มันเป็นสีขาว เราจะแก้ไขอย่างไร?

กลับมาที่อวิชา กลับมาที่เราเกิดเป็นมนุษย์แล้ว เราเกิดเป็นมนุษย์แล้วนี่มันมาจากอวิชา อนุสัยนอนเนื่องมันเป็นเนื้อเดียวกับจิต แล้วมันจะบอกว่า มันเป็นอกิธรรมมันต้องสะอาด มันต้องไม่มีความอยาก มันกลับกันตรงนี้ไง แต่ครูบาอาจารย์เรานี้ยอมรับว่าผ้าสีกรัก พอยอมรับปั๊บทำ ความสงบของใจเข้ามา

เขาบอกยอมรับนี้ไม่ได้ มันมีความอยาก เราถึงบอกคนเป็นกับคนไม่เป็นมันต่างกันตรงนี้ คนเป็นหมายถึงว่าหลวงปู่มัน ครูบาอาจารย์ของเรา นี่มันจะใครเป็น? มันไม่มีใครเป็นหรอก ก็เกิดมาด้วยกันนี่แหละ แต่หลวงปู่มันท่านสร้างบุญญาธิการของท่านมา ท่านหัดทดสอบของท่านมา ท่านปฏิบัติของท่านมา ผิดอย่างไร? ถูกอย่างไร? ท่านแก้ไขของท่านมา แล้วท่านไปแก้หลวงปู่เสาร์ แล้วก็มาแก้ครูบาอาจารย์เรา แก้เจ้าคุณอุบาสิ แก้วมาหมด พอแก้เสร็จแล้วท่านก็วางรากฐานให้พวกเรามา แล้วเราก็ทำกันมา

แต่ทางอกิธรรมนี้มาจากไหน? มาจากพระไตรปิฎก แล้วพระไตรปิฎกใครเป็นคนบอก ก็มึงกับกูเขียนกันขึ้นมาเองไง มึงก็ลอกมา กูก็ลอกมา ใจแล้วก็บอก “พุทธพจน์ พุทธพจน์”

เราบอกพุทธพจน์ไม่เถียง พุทธพจน์ไม่เถียงหรอก แต่กูเถียงคนพูดพุทธพจน์นะ หึหึ ก็มึงก็ลอกมา กูก็ลอกมา แล้วกูก็ดูมา ดูมาก็ว่างไว้ โห่ หลวงปู่มันนะ หลวงตาท่านไปหานะ หลวงปู่มัน ท่านบอกเลยว่า “ธรรมของพระพุทธเจ้าเชิดชูบูชาไว้บนสิริระ” พระไตรปิฎกเทศน์ไว้บนสิริระ เราไม่ได้จาบจ้วง ไม่ได้ดูถูกเหยียดหยาม ไม่ได้กระทำให้มันไม่มีค่า แต่คนไปยึดมันแล้วเอาสิ่งนั้นมาอ้างอิง แล้วไปเสริมกิเลสของตัว ให้กิเลสของตัวมันเข้มแข็งขึ้นมา

แต่ถ้าเรายอมรับความจริง เราปฏิบัติตามความเป็นจริง อันนั้นต่างหาก เราเชื่อสัตย์กับธรรมะ นี่ไปถึงบอกว่า ไอ้การก้าวอย่างนี้มันเป็นกิริยาไง แล้วประสาเราเลยนะ คนจะชี้ให้เห็นความต่างนี้ยากมาก อย่างที่โยมพูดนะ โห้ เราก็ก็นั่น แล้วก็อ้างอิง เราจะอ้างหลวงปู่มันตลอด การเหยียดการกู่ หลวงปู่มันจะตั้งสติตลอดคนละ สติสำคัญมาก นี่คนเรามันก็ดื่มกินเหยียดกู่ชีวิตประจำวันนี่ละ ก็ตั้งสติไว้แล้วสู้กับมัน

แล้วสู้กับมันนี้สู้อะไร? สู้กับมันคือสู้กับความต้องการ ความเบื่อหน่ายไง ใครทำอะไรก็เบื่อหน่ายไม่ยอมทำหรอก เราสู้กับมันตั้งสติไว้ แล้วเวลามันหดสั้นเข้ามาๆ หดสั้นเข้ามาละ พลังงานนะ ออกจากพลังงาน คุณไฟสี เราเปิดสวิตช์มันไปสว่างเอาที่ดวงเทียนนั่นนะ แล้วมันไปยังไง

ความคิดนี้เวลามันออกไป จากพลังงานออกมาที่ความคิดเรานี้ สติเราตามเข้าไปเรื่อยเลย ละ มันหดสั้นเข้ามาๆ มันไล่กลับไง ทวนกระแสไง หดสั้นเข้ามาๆ พอไปถึงตัวจิต แล้วมันจะรู้ว่าสมาธิคืออะไร

“สมาธิไม่มีความหมาย สมาธิไม่มีความจำเป็น สมาธิทำให้เนิ่นช้า” แล้วคำนี้ทำให้ผู้ปฏิบัติโหล่มาก “สมาธิทำให้เกิดนิमित สมถะนี้ร้ายมากจะเกิดนิमित จะเสียหาย”

นิमितมันเป็นเครื่องหมายบอก นิमितไม่เกี่ยวกับสมาธิ เพราะจิตเป็นสมาธิถึงเห็นนิमित เพราะพอเห็นนิमितไปตื่นกับนิमित ทำไมไม่ตื่นกับตัวจิตละ ถ้าจิตไม่สงบจะเห็นนิमितได้อย่างไร ถ้าเห็นนิमितแล้วไปตื่นนิमितทำไม? เวลาเรากินอาหารนี้เราไปโทษอาหารเป็นพิษๆ แล้วใครเป็นคนกินมันละ ถ้าอาหารเป็นพิษ ก็กูไม่กินมันก็ไม่เป็นพิษกับกูไง

ถ้าจิตมันสงบแล้ว สิ่งที่เป็นพิษใช่ไหม นิमितเป็นพิษ เราก็ก็น่าไปติดสิ่งที่เป็นพิษนั้น เราก็ก็น่ารักษาเราสิ มันเป็นข้อเท็จจริงที่มันเป็น แล้วมันเป็นเฉพาะบุคคลนะ เรานั่งกันอยู่ ๔ คนนี้ ๕ ทางนั้นด้วยเดี๋ยวมันจะว่าไม่ได้นั่ง

เราภาวนาด้วยกัน บางคนเห็นนิमितบางคนไม่เห็น แล้วบอกจะเห็นเหมือนกันนี่ ตรงนี้เราถึงคำนึงในการปฏิบัติของอภิธรรม อภิธรรมนี้เรานั่งกันอยู่ ๕ คน ต้องนามรูป ต้องสงบเหมือนกัน ต้องปล่อยวางเหมือนกัน คือกรอบที่อันเดียวกัน แต่ในการปฏิบัตินี้ เรานั่งอยู่ ๕ คนนี้ ๕ กรอบนะ กรอบคือโลกทัศน์ พันธุกรรมของจิต เม็ดพันธุ์ของจิตที่มันมาหลายหลาย เม็ดพันธุ์ของใคร กรอบของใคร พันธุกรรมของใคร มันจะแสดงออกตามนั้น

ถ้าไปกำหนดนามรูป หรือกำหนดพุทโธ ถ้ามันเป็นอย่างนั้น มันก็คืออย่างนั้น เราพูดบ่อยกับพวกโยมทั่วไป เม็ดพันธุ์นี้ของโยมเม็ดทุเรียน นี่เม็ดส้ม นี่เงาะ ไอ้นี้มะขาม ไอ้เรล่ำไย ปลุกออกมามันก็เป็นอย่างนั้นทั้งนั้นนะ เห็นโยมปลุกด้วยกัน ไอ้นี้มันลงทุเรียนออกเป็นทุเรียน อ้าวของกูทำไมไม่เป็นทุเรียนล่ะ กูจะเอาทุเรียนให้ได้เลย ตีโพยตีพาย มึงก็บ้านะสิ มันจะไม่เหมือนกันหรอก

การปฏิบัติที่จะให้เหมือนกัน ไม่มี! ไม่มี!

ถ้าให้มันนะ เอกนามถึง พระพุทธเจ้ามีได้องค์เดียว การปฏิบัติเนี่ยพระพุทธเจ้ามีได้องค์เดียว พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะเห็นไหม จะไม่เสมอพระพุทธเจ้า พระสารีบุตรก็เป็นพระสารีบุตร ไม่มีพระสารีบุตรที่ ๒ พระสารีบุตรก็มีพระสารีบุตรองค์เดียว พระสารีบุตรที่ ๒ ไม่มี

สามเณรราहुล ลูกศิษย์พระสารีบุตรก็มีอยู่องค์เดียว นี่ข้อเท็จจริงในการปฏิบัติ นี่ครูบาอาจารย์ที่เป็นจริงเขาจะแก้ไขไปตามนั้น แต่เนี่ยพอออกิธรรมเห็นไหม สูตรสำเร็จ ต้องกำหนดเหมือนกัน ต้องเป็นเหมือนกัน แล้วคืออย่างหนึ่ง เขาไม่ปฏิบัติ เขาไม่ให้คำว่าเป็นอริยบุคคล เป็นพระอรหันต์ เป็นสกิทาคา อนาคา เขาไม่ให้กันอยู่ ถ้าเขาให้นะ เป็นหมดเลย เพราะมันรสเดียวกัน รสชาติเดียวกัน

คืออย่างหนึ่งที่ว่าไม่ให้บอก เป็นพระอรหันต์เหมือนกันหมดเลย แต่อันอื่นเขามีนะ เขาให้คำกัน โอ้ย เส่ราใจ มันจะมีมันจะเป็นมันจะเป็นไปตามข้อเท็จจริงนั้น เนาะดูตัวอย่างออกิธรรมเห็นไหม ต้องสอบอารมณ์ๆ ประสาเราเลย โทษนะ มึงจะเอาอารมณ์อะไรมาส่งวะ อารมณ์จะเกิดทุกวัน เหรอ อารมณ์ที่เป็นจริงนะ อารมณ์ทุกขนี่เกิดทุกวัน อารมณ์ความคิดนี่เกิดทุกวัน แต่อารมณ์จิตที่มันสงบมันจะเกิดบ่อยๆ เหรอ

เราปฏิบัติกันเกือบเป็นเกือบตาย ก็ปี ก็สิบปีจะได้สักหน ส่งอารมณ์เข้า ส่งอารมณ์เย็นเนี่ย มันเป็นการเสียเวลา เพราะในการปฏิบัติเขาต้องการความสงบ ต้องการความต่อเนื่อง แล้วมาส่งอารมณ์กันนะ บางสำนักเขามาเล่าให้ฟัง เวลาส่งอารมณ์กันนะ ห้ามคุยกัน ห้ามเจอกัน แล้วก็มานั่งกองกันนะ ต่างคนต่างกระมิดกระเมี้ยนหลบกันไปหลบกันมา เขามาเล่าให้ฟังอยู่

แต่สำหรับเราไม่ต้อง ความรู้สึกของเรามันจะฟ้องเอง ป้างจัดตั้ง เว้นไว้แต่ เว้นไว้แต่เวลาเราปฏิบัติแล้วมันมีปัญหา หรือจิตใจนี้มันมีปัญหาแล้วตัดสินใจเองไม่ได้ เอ็งมาหานี้ เอ็งมาหาอาจารย์

นี่ เดี่ยวอาจารย์เคลียร์ให้ ครูบาอาจารย์ของเราเป็นอย่างนั้น แล้วไม่ต้องให้เอ็งมาเคลียร์หรอก พอภาวนามาเป็นไง อาจารย์รู้ก่อนแล้ว อาจารย์จะบอกไว้เลย เพราะตามข้อเท็จจริง โยมจะมาที่นี่ จากกรุงเทพฯ มานี้มันก็ต้องมาถนนสายนี้ ถึงสี่แยกไหนๆ เขารู้หมดละ

จิตที่มันจะภาวนานะ มันไปในเส้นทางเดียวกัน โสดาบัน สกิทาคา อนาคา พระอรหันต์เหมือนกันหมดเลย เหมือนกันโดยผลนะ แต่วิธีต่างกันๆ เมื่อที่เราปฏิบัติใช้ใหม่เหมือนกันไม่ได้ แต่ที่นี้บอกว่าเหมือนกันนะ เหมือนกันโดยผล อริยสัจมีหนึ่งเดียว

โยม : แล้วอย่างเวลานั่งแล้วเวทนามันเกิด มันหมายความว่าสมาธิเราลด หรือเวทนามันเกิดขึ้น

หลวงตา : ทั้งสองอย่าง เวทนามันแรงขึ้น ส่วนใหญ่เวทนามันแรงขึ้น แต่ แต่มันอยู่ที่บางทีเราจิตใจเราดี ถ้าจิตใจเราดีนี่ จิตใจเราสดชื่น บางวันนี้นั้นสดชื่นมากเลย เวลานั่งเวทนาไม่มา จิตเราสงบก่อน แล้ววันไหนถ้าเราประมาท เวทนามันมาแล้วเรารู้ไปอย่างนี้ เรารู้ไปนี่ คำว่ารู้เนี่ยมันเป็นประสบการณ์ไง อย่างที่โยมพูดเมื่อกี้ว่า “โยนปัญหาให้มันคิด” แต่เนี่ยถ้าเรารู้เนี่ย เราตั้งใจไว้ก่อน

เราเนี่ยเป็น ใหม่ๆ เราปฏิบัติเนี่ย เราเนี่ยมันคนจริง ถ้านั่งแล้วคือนั่ง เรานั่งทีนี้หลายชั่วโมง บางทีพอนั่งไปแล้วมันประมาทไป เพราะเรานั่งบ่อยใช้ใหม่ มันก็ อืม สบายมาก โอ๊ย ควบคุมได้หมดละ มันก็เพลอ มันก็ปล่อยตามสบายใจ ๓-๔ ชั่วโมงพอมันมานี้ โอ้โฮ เอาไม่ทัน ปวดมาก แต่ถ้าเราขึ้นต้นนะ พอเรานั่งเราไม่ประมาทนะ เราตั้งสติก่อน พุทโธก่อน สติให้ดีกว่าก่อน มันมาได้ จิตเราลงก่อน

บางทีประมาท เราเจ็บบ่อย บางทีแบบว่าชะล่าใจ เหมือนคนชะล่าใจ สบายมาก พอเราไปสักพัก โอ้โฮ มันมานะเจ็บมาก เจ็บมาก แต่เราไม่ เจ็บก็คือเจ็บ ก็มึงเสือกออกมาเอง พอเจ็บก็ใส่กับมันเลย พอใส่กับมันบีบเนี่ย เราจะพูดให้โยมฟังตรงนี้ แต่พอเวทนามันเกิด แล้วจิตเราได้พิจารณา แล้วพอมันปล่อยหรือว่ามันไม่มีอำนาจเหนือจิตเรา จิตเราจะเข้มแข็งขึ้นมามาก

แต่ถ้าเราไม่มีตรงนี้ เราไม่มีความเข้มแข็งเนี่ย เราจะยอมแพ้ตลอด เราจะโดนเวทนา โดนกิเลสเนี่ยมันดัมมันยา มันยาลาบหัวใจเราเล่นตลอด แต่ถ้าเราทำอย่างนี้ได้ปั๊บเนี่ย มันจะเข้มแข็ง เขาเรียกจิตฮึกเฮิมอาหาญ มันจะสู้ได้ แล้วมันไม่ใช่สูตรสำเร็จ บางทีมันก็มามาก บางทีก็มาน้อย บางทีเราก็ชนะมันก่อน เราจิตลงก่อนเวทนายังไม่มาเห็นใหม่

มันไม่มีสูตรสำเร็จหรอก ทีนี้เราต้องไปเป็นปัจจุบันตลอด ถ้าจิตเรามีสติของเราแล้วเราสู้กับมันตลอด

โยม : เวลามันปวด แล้วพอเราออกจากสมาธิ มันจะปวดต่อไหมอะ

หลวงพ่ : ไม่ปวด เวลาลุกหายแล้ว

โยม : ผมปวด

หลวงพ่ : เดี่ยวค่อยๆ พูดยะ ปวดต่อหมายความว่า

โยม : คือตอนแรก เราก็นึกว่า ก็คือว่าเหมือนเล่นเกม

หลวงพ่ : จบแล้วคือเลิก

โยม : ก็ปวด นั่งปวดพอลุกก็หาย จบกันไปไม่มีอะไร นั่งแล้วมันก็ปวดขึ้นมา

หลวงพ่ : นั่งที่ไหน? ออกมาแล้วใช่ไหม?

โยม : ไม่ๆ ตอนนั่งสมาธิมันก็ปวด มันอย่างเร็วไง

หลวงพ่ : ใช่ๆ

โยม : สมมุติ นั่งจนจะระเบิดแล้ว ทนมันไปเลย สู้มัน ถีนั่งไปมันก็ปวดเท่าเดิม แรงขึ้นเท่าเดิม เราก็กระดิกขา ตอนแรกก็กระดิกมันก็เท่าเดิม แล้วก็เอาขาลง มันก็ยังเท่าเดิม มันไม่ปล่อยผมว่าพับเพียบแล้วไม่ไหวแล้ว พับเพียบมันก็ไม่หาย

หลวงพ่ : ไม่หายหรอก คำว่าหายกับเรา คำว่าหายกับโยมนี้นั้นคนละเรื่องกันแล้วเนี่ย คนละเรื่องเดียวกันคุยกันเนี่ย

คำว่าหายของเราหมายถึงว่า เวลาเรานั่งนี้มันปวดใช่ไหม หรือมันแล้วแต่ เราลุกขึ้นมันก็หาย แต่ถ้าเรานั่งไปแล้วนี้ พอเรานั่งคราวนี้ปวดใช่ไหม นั่งคราวหน้าก็ปวด ไม่มีหายหรอก เราไม่ใช่คนตายนิ

โยม : ไม่ใช่คราวหน้าอะ คือพอลุกออกมาแล้วเนี่ย มันเหมือนเส้นพลิกหลวงพ่

หลวงพ่ : เส้นไหน? ว่าไป ต่อไป

โยม : พอลุกขึ้นมาขึ้นแล้ว มันเหมือนเส้นยึด มันจี๊ดเลย มันเป็นอยู่ ๔ – ๕ วัน เวลาเดิน ขยับทีก็จี๊ดที ขยับทีก็จี๊ดที

หลวงพ่ : อันนี้ไม่ใช่เวทนาแล้ว อันนี้มันเป็นเรื่องของร่างกายแล้ว เพราะโยมใช้คำว่าเส้น พลิก ไข มันเป็นไปได้ อุบัติเหตุเกิดขึ้นได้

โยม : ผมก็นั่งธรรมดา

หลวงพ่ : ไม่ ไม่ นี่เป็นอุบัติเหตุ เราจะแก้ เพราะถ้าไม่จั้นเดี๋ยวจะบอกว่าภาวนาแล้วเจ็บไขได้ ป่วย ไม่ใช่ นี่จะอ้างไง เดียวบอกว่าวันหลังนั่งไม่ได้แล้ว เดียวเส้นจะพลิกอีก ไม่มีนะ เส้นจะพลิก ไม่พลิกนี่ เส้นจะเป็นไปนี้ มันเป็นไปได้ ถ้ามันเป็นไปได้ เราก็รักษาอาการนั้นไป แต่ถ้ามันเป็น โดยปกติ เส้นเป็นปกติเรานั่งอยู่เนี่ย เจ็บปวด-ไม่เจ็บปวด แล้วเราพิจารณาของเราแล้ว ถ้ามันปล่อยก็คือปล่อย ลูกก็หายไป หรือถ้ามันจะปวดขนาดไหนนะ เห็นไหม โยมขยับนี้ โยมกระดิกเท้ามันยังหายเลย ถ้าขยับนี้หายหมด

แต่ถ้าเส้นมันพลิก มันเป็นเรื่องของร่างกาย อย่างเช่นเรานั่งนี้ โดยวิทยาศาสตร์เห็นไหม พวกเรานั่งกันแล้วนี้ ทางหมอจะบอกเลยนะ มันทับเส้น เลือดลมมันไม่เดินมันจะปวด อันนั้นเราไปคิดเป็นวิทยาศาสตร์นะ เราใจอ่อนแล้วเรารู้ไม่ได้หรอก แต่ถ้าเราคิดเป็นธรรมะนะ เรายกขาใจของเรา ร่างกายคือเป็นอย่างนี้ ครูบาอาจารย์นะ หลวงปู่ดื้อนี่นั่งที่ ๗ วัน ๗ คืน

๗ วัน ๗ คืนเลยนะ ไม่มีใครทำได้ หลวงปู่ดื้อนี้ทำประวัติไว้ อยู่ในประวัติหลวงปู่มัน นั่งที่หนึ่ง ๗ วัน ๗ คืน คนนั่งอยู่ ๗ วัน ๗ คืนนี้ร่างกายเลือดลมมันจะเดินไหม ไม่พิการไปแล้วหรือ หลวงปู่ดื้อท่านไม่เห็นเป็นอะไรเลย

แล้วบอกว่า ถ้าจิตมันถอนมาร่างกายนี้มันจะเป็นอิสระของมัน ไม่เกี่ยวกับร่างกาย แต่ขณะที่เราลุกขึ้นมาแล้วเส้นมันพลิกอะไรนี้ มันเป็นอุบัติเหตุได้ ถ้าเป็นอุบัติเหตุหรือมันเป็นเรื่องของร่างกายที่เจ็บไขได้ป่วย โยมต้องไปรักษาตามนั้น ถ้าเส้นพลิกนี้เดี๋ยวเราจะแนะนำไปหาหมอ

โยม : คราวนี้เราแยกยังงี้ว่าเวทนาที่เกิด มันเกิดจากเส้นพลิกหรือว่าเกิดจากเรานั่งนานๆ แล้วมันเกิดขึ้นมา เดียวก็หายไปเอง

หลวงพ่ : หายไปเองคือเวทนาปกติ

โยม : แล้วทีนี้ ผมก็ทนไปเรื่อยๆ ก็ไม่รู้มันอะไร มันก็ปวดเหมือนกัน เราก็ทนไป

หลวงพ่ : ทนเฉยๆ นี่ต้องใช้ปัญญาสิ ทนเฉยๆ หลวงตานะ ท่านพูดอย่างนี้ ท่านพิจารณาเวทนา แล้วมันปล่อยหมด ทีนี้บางทีบางคืนท่านพิจารณาเวทนา ทีนี้พอท่านพิจารณาเวทนาแล้ว มันเหนื่อยมาก พอเหนื่อยมากนะท่านก็ใช้แบบว่าใช้สติยันไว้ไง เขาเรียกขันติดทนไว้เฉยๆ ทนไว้ พอทนไว้เฉยๆ สุดท้ายแล้วพอถึงเวลาเย็น ท่านก็ไปทำข้อวัตรให้หลวงปู่มัน ทีนี้หลวงปู่มัน ท่านรู้ไง

หลวงปู่มันท่านถามว่า “มหา มหาพิจารณาอย่างไร?”

ทีนี้หลวงตาท่านเป็นลูกศิษย์ที่เคารพครูบาอาจารย์มาก ท่านจะไม่ค่อยต่อล้อต่อเถียง ท่านจะฟังว่าหลวงปู่มันว่าอย่างไร หลวงปู่มันก็พูดต่อ “มหา มหาพิจารณาอย่างไร” ท่านก็เฉยๆ ใหม

“พิจารณาแบบหมากัดกัน พิจารณานั้นได้ยังไง การพิจารณาที่ต้องต่อสู้สิ ต้องใช้ปัญญาเข้าไปไล่ต้อนมันสิ เราไปยันไว้เฉยๆ อย่างนั้นได้อย่างไร?”

ทีนี้หลวงตาท่านก็เก็บไว้ในหัวใจไง ทีนี้ท่านมาเล่าให้ฟัง มาเล่าให้พวกเราฟัง บอกว่าความจริงนะท่าน ถ้าหลวงปู่มันนะท่านส่งจิตมาดูก่อนหน้านั้น ก่อนหน้านั้นคือท่านใช้ปัญญาเข้าไปต่อสู้กับมัน แล้วต่อสู้กับมันจนเต็มที่แล้ว ท่านเหนื่อย คือท่านใช้ปัญญามาก ท่านก็พัก คือว่ายันไว้ก่อนไง ยันไว้คือทนไว้ไง

หลวงปู่มันท่านบอกว่า “พิจารณาอย่างนี้ได้อย่างไร? พิจารณาอย่างกับหมากัดกัน”

การทนของเราเนี่ย เวลาเราปฏิบัติ เราจะบอกว่ามันเป็นเทคนิคอันหนึ่ง เทคนิคเวลาเราผ่อนปรน เหมือนมวย นักมวยเวลามันสู้ไม่ไหวมันจะกอดคู่ต่อสู้ไว้ก่อน พัก หายใจก่อน นี่ก็เหมือนกัน เวลาเราพิจารณาจนเราเต็มที่แล้ว เราเหนื่อยมากแล้วเราก็ทนเอา สู้ยันไว้ก่อน แต่พอมีกำลังแล้วนี้ เราต้องใช้ปัญญาเข้าไปไล่เลย

จริงๆ แล้วนะ ร่างกายมันเจ็บปวดไม่ได้หรอก เจ็บปวดเพราะหัวใจนี้เราเข้าไปยึดมัน ถ้าร่างกายเราเจ็บปวด ดูสิ ดูพวกเล่นการพนันนะ เขานั่งทีหนึ่ง ๗ วัน ๗ คืน เขาเพลินของเขา ถ้าพูด

ถึงการนั่งนานแล้วเป็นคนพิการนะ ไอ้พวกนักการพนันนะ มันต้องพิการก่อนเพื่อนเลย เพราะมันนั่งกันที่ทั้งคืนๆ เลย แต่เพราะด้วยความสนใจของเขา เขาไม่เกี่ยวกับคิดถึงร่างกาย เขาเกี่ยวถึงผลได้เสียในการเล่นการพนันของเขา

ถ้าอย่างนั้นพูดถึงว่าร่างกายนี้ เพราะหัวใจนี้เข้าไปอยู่ที่ผลการเล่นการพนันใช่ไหม? แต่หัวใจของเราเนี่ยมันมาอยู่กับไอ้ความเจ็บความปวด ความเจ็บความปวดมันเลยแสดงตัวชัดเจน แต่ถ้าพูดถึงเราเอาความรู้สึกของเราออกไปจากมัน มันจะเจ็บปวดไม่ได้ ทีนี้เอาออกไปจากมันปั๊บนี้ เพราะคำว่าจิตตกภาวนา เราภาวนาเพื่อให้จิตหลุด เราถึงต้องเอาจิตเข้าไปต่อสู้กับมันเพื่อให้เห็นใจ เพราะสักกายทิฐิ ความเห็นผิดเรื่องกาย

ถ้าจิตนี้พอบอกมันเห็นผิด มันต้องการตามความปรารถนาของมัน นี่จิตตกภาวนา ก็เอาจิตที่มันโง่เนีย จิตที่มันคิดว่าเป็นของมันเข้าไปพิจารณาของมัน ว่านี่เป็นของมึงจริงหรือ? เป็นของเอ็งจริงทำไมมันปวด? เป็นของเอ็งจริงทำไมเอ็งควบคุมมันไม่ได้? เป็นของเอ็งจริงทำไมเอ็งสั่งมันไม่ได้? เนี่ยวิปัสสนา

โยม : ยังไงครับ

หลวงพ่ : ก็ย้อนไว้ก่อนไง เขาเรียกว่ากำลังไม่พอ เราจะบอกว่า โยมไม่ต้องคิดเสียใจน้อยใจ น้อยเนื้อต่ำใจ พระพุทธเจ้าก็เป็นอย่างนี้มาก่อน ครูบาอาจารย์ก็เป็นอย่างนี้มาก่อน ไม่มีใครออกรบครั้งแรกแล้วชนะ การออกรบ การต่อสู้กับกิเลส การได้ฟาดฟันกับกิเลส นั่นคือประสบการณ์ของจิต ถ้าจิตมีประสบการณ์ของมัน มีการต่อสู้ของมัน มันจะพัฒนาของมัน แล้วมันเป็นอย่างนี้ นี่การภาวนามันเป็นอย่างนี้

ถ้าไม่มีการภาวนาอย่างนี้ ไม่มีการพัฒนาอย่างนี้ เราจะพัฒนามาได้อย่างไร? ข้อเท็จจริงมันเป็นอย่างนี้ โยมไม่ต้องคิดน้อยเนื้อต่ำใจ หลวงปู่มั่นสมบุญสมบันมากกว่าเรา ครูบาอาจารย์เราสมบุญสมบันมากกว่าเรา แล้วอาการที่เป็นนะเขาเป็นกันมาทั้งนั้นนะ มันเป็นที่บุญกรรมของแต่ละบุคคล

บางคนนะ บางคนบุญกรรมของเขานี้เขาสร้างมา ร่างกายของเขาดี เขาเข้มแข็งมาก คุณสังเกตได้ไหม นักกีฬาบางคนนะ โอ้ย ร่างกายเขาจะดีมากเลย นักกีฬาบางคนนะ มีแต่เจ็บไข้ได้ป่วยตลอดเวลา

จิตของคนก็เหมือนกัน เราไปบวชพระ นี่ไม่ใช่เอามาเฉนะ เราไปเที่ยวกับพระองค์หนึ่ง กลัวผีมาก กลัวผีจนไม่กล้าขยับเลย ไปไหนต้องมีเพื่อน พระนะ ความกลัวความกล้า จิตใจเข้มแข็ง จิตใจอ่อนแอ เข้มแข็งอ่อนแอทั้งร่างกาย เข้มแข็งอ่อนแอทั้งจิตใจ จิตใจบางคนอ่อนแอมาก บางคนเข้มแข็งมาก อยู่ที่บุญกุศลของเขา

นี่ก็บุญกุศลของเราเนี่ย เราตั้งใจแล้ว พอโยมพูดอย่างนี้ เราจะพูดว่าอย่างน้อยเนื้อดำใจ ๕๐% มาจากผลบุญผลกรรม เป็นกรรมเก่า ๕๐% เป็นผลบุญผลกรรมในชาติปัจจุบันนี้ เนี่ยผลบุญผลกรรมของกรรมเก่าเห็นไหม กรรมเก่าที่มันสร้างมานะมันเป็นพันธุกรรมทางจิต มันเป็นมูมมอ เป็นทัศนคติ พอมันมาเกิดเป็นเราเนี่ย อันนี้มันเป็นพื้นฐาน จริตนิสัย แล้วเรามาฝึกฝนในปัจจุบันนี้ อีก ๕๐%

๕๐% ถ้าเราทำคุณงามความดีของมันมา มันก็จะทำให้เราพัฒนาขึ้นไป แล้วพื้นฐาน ๕๐% เก่ามันก็ยังหนุนยั้งรองรับ แต่เนี่ย ๕๐% อดีตเนี่ย ถ้าเราอ่อน เวลาเราทำปัจจุบันเราต้องทำมากกว่าคนอื่นไง แต่ถ้า ๕๐% ของเขาเนี่ยเขามีมามาก เขามาทำ ๕๐% ในปัจจุบันนี้เขาทำง่ายกว่าเรา กรรมเก่ากรรมใหม่นะ เราบอก ๕๐% ยังไงก็คนเหมือนคนนี้แหละ คนเหมือนคนในชาติปัจจุบันนี้ ในวิทยาศาสตร์ ในปัจจุบันนี้ แต่คนไม่ดูตรงนั้น ถ้าดูตรงนั้นปั๊บก็จะย้อนกลับมาดูทัศนคตินี้แหละ ๕๐% อยู่ที่ทัศนคติ อยู่ที่ปฏิภาณ อยู่ที่จุดยืน

บางคนนะพูดถึงศาสนา พูดถึงธรรมนี้โอ้ย ฟังแล้วชื่นอกชื่นใจ เอ็งไปพูดกับคนที่ไม่ฟังสิ มันจะบอก โอ้พวกนี้พูดอะไรน้ำ ดึงต้องนำดูเลย พูดอะไรน้ำเบือ ทำไมไม่ชวนกูไปปล้นวะ โอ้หากูนี้อยากปล้นนั้ แต่ถ้าพวกโจรมันพูดเรื่องปล้นนะ มันสบายเลย

๕๐% อันหลัง เราพูดบ่อยนะ อันนี้พูดเพื่ออะไรรู้ไหม? เพื่อให้เราให้เห็นคุณค่าของการทำบุญกุศลของเรา การทำบุญกุศล การสร้างการอะไรเนี่ยมันมาแต่เก่าไ้ เราเปรียบบ่อยนะ นาย ก. นาย ก. นี่สร้างบาปไว้มหาศาล ทำลายคนอื่นไว้มหาศาลเลย พอ นาย ก. ตาย พอตายปั๊บมาเกิดเป็น นาย ข. นาย ข. ต้องได้รับผลกระทบนั้นมหาศาลเลย นาย ข. มันก็น้อยใจนะ ก็กูไม่ได้ทำเลย ทำไมกูต้องมาทุกข์ฉิบหายด้วยวะ

เอ็งไม่ได้ทำเลย เอ็งไม่ได้ทำหรือในชาติปัจจุบันนี้ ๕๐% ปัจจุบันนี้ แต่ ๕๐% อดีตชาติไ้ เพราะนาย ก. ไปเกิดเป็นนาย ก. นาย ก. นี่ทำลายเขาสร้างบาปมหาศาลเลย นาย ก. ตายไป แล้วจิต

นาย ก. ไปไหน? จิตนาย ก. นี่พอนาย ก. ตายไป จิตนี้ไม่มีเว้าวรรคใจ จิต ชาติ ชาติรู้ ธรรมชาตินี้ ชาติรู้มันเป็นสันตติ มันอยู่ตลอดเวลา ตคนรกอเวจีมันก็ไม่เคยทำลาย อยู่บนสวรรค์อะไรมันก็ไม่เคยทำลาย มันอยู่สภาพของมันอย่างนั้น มันหมดวาระของมัน คือหมดอายุขัย คือหมดชีวิตมัน

นาย ก. ทำลายมหาศาลเลย แล้วนาย ก. ตายไป จิตตัวนี้ ปฏิสนธิตัวนี้ไปเกิด ผัวละ! ไปเข้าครรภ์ของมารดา ไปเกิดเป็นนาย ข. นาย ข. เกิดออกมานี้ สิ่งที่ทำมาเห็นใหม่ กรรมบุญกุศลมันก็ตามมา พอตามมานาย ข. ก็ อู้หุย ทุกข์จนเจ็บใจ ก็ไปทำเขาไว้มันก็มาสนองตัวเอง แล้วก็ค่อยใจว่า ภูทำไครมาๆ

อดีตมันเคยทำ แต่ปัจจุบันไม่ได้ทำ ปัจจุบันคือนาย ข. แต่นาย ก. มันทำมา แล้วนาย ก. มันตายไปแล้ว แต่จิตนาย ก. ไม่ได้ตาย จิตนาย ก. มาเกิดเป็นนาย ข. แล้วใครยืนยันได้

นี่ย้อนกลับมาที่เรา (ไอนี้ยังไม่เห็นภาพ) ย้อนกลับมาที่เราเนีย ถ้าสิ่งนั้นมันมาคินะ เพราะเราฟังเรื่องนี้มีมาก มันมีโยมคนหนึ่งมาหาเรา กลางคืนเราเทศน์ เขานั่งอยู่ดูเรา เขาเห็นเราเป็นโครงกระดูกหมดเลย เขาไม่เชื่อสายตานะ เขายึดตาใหญ่เลย ยึดตาแล้วเขามองเรา มองก็เห็นเราเป็นโครงกระดูก กลางคืนเราเทศน์กลางคืน ตอนทุ่มนี้ เขาบอกว่าเป็นโครงกระดูก ขากรรไกรรับๆ อยู่ นั่นนะ แล้วเขาไม่เชื่อ เขาไม่เชื่อเขายึดตาเขาใหญ่เลย ยึดตาเขามองไปก็ยังเป็นโครงกระดูกอยู่ นั่นนะ เขาเป็นผู้หญิงมาพักที่นี้ แล้วกลับไปฝั่งนู้น ก็ยังเป็นโครงกระดูกอยู่ เขาเขาก็มาถาม

พอเข้ามาถาม ทำไมเป็นอย่างนั้นล่ะ? นี่ไง นาย ก. นาย ก. ได้สร้างบุญกุศลไว้ บุญกุศลนี้ มันตกผลึกอยู่ในหัวใจของนาย ก. นาย ก. ตายไปมาเกิดเป็นนาย ข. นาย ข. นี่ไม่รู้เรื่อง ไม่รู้ร้อนรู้หนาวอะไรเลย นาย ข. มาเป็นนาย ข. แล้ว แล้วนาย ข. มาทำบุญกุศล นาย ข. มาปฏิบัติ เราเรียกว่าสัหมล่นใจ บุญหล่นทับใจ แต่ตัวเองไม่รู้ พอบุญหล่นทับนี้เขาเรียกกรรมมันเกิด กรรมมันเกิดไม่ใช่ร้อยสัจ ไม่ใช่วิปัสสนา ไม่ใช่การปฏิบัติใดใดทั้งสิ้น มันเป็นผลบุญกุศล ผลบุญกุศลที่ตัวเองทำมา มันเกิดด้วยบุญ เกิดด้วยบุญญาธิการ เพราะเจ้าของขี้ตา มันยังไม่เชื่อว่ามันดูมันเห็นนะ มันยึดตามันใหญ่เลย ขี้ตาซ้ำแล้วซ้ำเล่ามันก็ยังเห็นอยู่อย่างนั้นนะ

แต่เราจะบอกว่า เห็นอย่างนี้ไม่นานหรอก เพราะบุญนี้มันใช้ไปแล้ว มันก็จะจางไปเป็นธรรมดา เราต้อง เพราะคำว่าบุญ เหมือนน้ำมันเนี่ย น้ำมันเดิมรด หหมดถึงแล้วต้องเติมใหม่ใหม่ เติม ไม่ใช่เติมเต็มถึงแล้วมันจะอยู่เต็มถึงตลอดไป ไม่เคยพร่องเลย เป็นไปไม่ได้

อามิส บุญกุศลเป็นอามิส การกระทำเป็นวัตถุ เราจะเทียบให้อัตราที่เท่ากันนี้ไง ถ้าทำมาอะไรมาคืนนี้ มุมมองของเรา ทักษะคติของเรา ผลการตอบสนองของเรามันจะดี แล้วมันจะดี อย่าเพลอ อย่าประมาท มันไม่อยู่กับเราตลอดไปหรอก มันจะอยู่ที่การรักษา อยู่ที่สติปัญญา อยู่กับการถนอม

รถเราเนี่ย รถเห็นใหม่ ออกมาด้วยกันนะ บางคนรักรถ โอ๊ย ดู ๑๐ ปียังใหม่เอี่ยมเลยนะ โอ้รถเราออกมาปีเดียว ละเลยนะ อู๋ จี๊ โคลนเต็มคันเลย ไม่รักษา ตะบี้ตะบันใช้แต่มัน แต่ของเขานี้เขาดูแลรักษานะ อู๋หุย เขาถนอมรักษารถเขาใหม่เอี่ยม

ตั้งสติ ใช้ปัญญาดูแลจิตเรา รักษาให้จิตเราเป็นปัจจุบันตลอด ให้อะไรที่เกิดขึ้นมานะไม่ต้องน้อยเนื้อต่ำใจ มันเป็นวิบาก มันเป็นวิบากกรรมของแต่ละบุคคล

อย่างที่ย้อนกลับมาที่นั่งตลอดรุ่งนี้แหละ นั่งตลอดรุ่งนะท่านสร้างของท่านมา พอสร้างของท่านนี้หลงตานี้ท่านแปลกนะ ท่านเล่าให้ฟังเอง ไม่ได้ตั้งใจอดอาหารนะ แต่ตอนนั้นท่านยังเป็นหนุ่ม ปฏิบัติ พอฉันข้าวเสร็จ มันอยากตลอดเวลา เอ๊ ทำไมเป็นอย่างนี้? ไม่กิน ถ้ามันอยาก ไม่กิน อดอาหารไปเลย

นั่งตลอดรุ่งก็เหมือนกัน ท่านบอกที่แรกไม่ได้ตั้งใจนั่งหรอก เพราะว่าเคยนั่งได้ทีหนึ่งหลายๆ ชั่วโมง ใจแล้วพอมานั่ง พอเริ่มนั่งเข้าไปนี่มันก็มีแบบว่า มีความคิดขึ้นมา นู่นก็ไม่ได้ นี่ก็ไม่ดี ก็เลิสมันยุใจ ถ้าอย่างนี้ต้องตลอดรุ่ง พอตั้งใจจะตลอดรุ่ง รู้กับมันเลยใจ พอมันมีการโต้แย้งว่า นั่งไม่ได้นะ จะเจ็บจะปวดจะใช้นี้ ท่านตรงข้ามเลย ถ้าอย่างนี้วันนี้ไม่ลุก พระอาทิตย์ไม่ขึ้นไม่ลุก

คือจริงๆ ไม่ได้ตั้งใจหรอก แต่พอไปเกิดวิกฤตเฉพาะหน้าแล้วไล่เลย พอไล่ปั๊บมันได้ผลนะ พอได้ผลท่านก็ทำ โอ้โฮ แล้วท่านก็ได้ผลของท่านมา แล้วท่านก็พูดบ่อยเห็นใหม่ ไม่ได้ตั้งใจไม่ได้สอน เพียงแต่แนะนำมาบอกกล่าว เพราะคนไม่เหมือนกัน พักหลังท่านพูดบ่อย ไม่ได้บังคับ ไม่ได้สั่งไม่ได้สอน เพียงแต่เอาประสบการณ์ของท่านมาพูดให้ลูกศิษย์ฟัง ว่าใครจะใช้ประโยชน์สิ่งใดเพื่อประโยชน์ของใคร?

ท่านเล่าเอง เวลาครูบาอาจารย์ท่านอยู่ด้วยกันท่านจะเล่า ท่านบอกว่าการอดอาหารนี้ก็ไม่ได้อะไรตั้งใจจะอดอาหาร แต่มันมีมาแล้วตั้งแต่หลวงปู่มั่น หลวงปู่มั่นก็ทำอย่างนี้มาเหมือนกัน แต่

เฉพาะตัวท่านเอง ท่านบอกตอนนั้นยังอายุ ๒๐ กว่า พอฉันข้าวเสร็จแล้วมันก็ยังอยากจะนอนอยู่ ลั่นจนคอแล้วมันก็ยังอยากจะนอนอยู่ เอ๊ อย่างนี้ต้องไม่ให้กิน

มันก็เหมือนกับที่ว่าท่านเล่าประจำ พระสมัยพุทธกาลไง พอเช้าขึ้นมาก็ห่มผ้าจะออกบิณฑบาตไง

“เอ.. วันนี้เราจะใส่บาตรอะไรเรา?”

คืออยากจะได้อะไรดีใจ วันนี้ไม่บิณฑบาต ไม่ให้กิน ยังไม่บิณฑบาตเลย ก็เลยมั่นกินก่อนแล้ว มันอยากจะได้อะไรดีๆ เห็นไหม เรายังไม่ได้ก้าวขาออกไปเลยนะ ก็เลยมั่นจงไว้ก่อนเลย แล้วจึงได้ยังงั้นมันอยู่ในชั้นเขานะ เรายังไม่ได้ใส่ ถ้าอย่างนี้ไม่ต้องกิน ท่านหักเลย

คนจะดีขึ้นมาดีเพราะเหตุนี้ นี่ของท่านนะ อดอาหารท่านก็บอกท่านไม่ได้ตั้งใจ ตลอดรุ่งก็ไม่ได้ตั้งใจ พอเริ่มนั่งขึ้นมาเนี่ยมันมีข้อโต้แย้งอะไรเนี่ย เดี่ยวเส้นจะพลิก เดี่ยวอย่างนั้น ถ้าอย่างนี้ตลอดรุ่ง พอตลอดรุ่งคืนแรกนะ โอ้โฮ ทำได้ ๒ ๓ ๔ ตามมาเลย แล้วท่านบอกนั่งไม่กี่วันนั้นนะ ขึ้นไปหาหลวงปู่มันเลย ได้ขึ้นเลย

อันนี้เป็นบุญกุศล นาย ก. นาย ข. นะท่านสร้างของท่านมาเยอะ ไอ้เราไม่ได้สร้างอย่างนั้นมา เราก็ทำของเราด้วยกำลัง ตรงนั้นสำคัญนะ ถ้าตรงนั้นสำคัญ เราสังเกตมาก เวลาเราพูดกับโยมนี้ เราคุยกับโยม บางคนไปนี่โอ้โฮพัฒนามาก พัฒนาหมายถึงว่า เวลากลับไปแล้วมาหาเรานี่ คำพูดนะมันจะดีขึ้น คำถามนี้มันจะฟ่อง แต่บางทีเราเบื่อมาก ก็พูดไปอย่างนี้ พูดสอนเขาไปนี่ กลับมานะ คำถามมันต่ำลงๆ นี่แหล่แข็งฉิบหายเลย จนเบื่อจะ จนไม่อยากพูดด้วย แต่ถ้าพูดไปแล้วกลับมาดีขึ้นๆ นี่โอ้โฮสุดยอดเลยนะ

นี่ค่านั่งตลอดรุ่ง ดีตามนี้เราเคลียร์ให้ฟัง แล้วประโยชน์มาก เพราะนี่เดี๋ยวจะออกไปข้างนอก ไอ้คนที่มันท้อแท้ มันจะได้ฟัง เวลาทำไปท้อแท้นะ เวลาคนไม่ปฏิบัติไม่เข้าใจหรอก เราอยู่ในป่าอยู่คนเดียวเนี่ย ปฏิบัติไปแล้วก็คงที่ ปฏิบัติไปแล้วก็เสื่อมถอย ปฏิบัติไปแล้ว แล้วเราจะเอาชีวิตรอดได้อย่างไร? เราจะต่อสู้ได้อย่างไร? มันท้อแท้นะ แล้วถ้ามีครูบาอาจารย์มากอยกระตุ้นๆ ไม่ใช่ทำดีแล้วเขาจะตบมือให้ เก่งๆ ไม่ใช่ ก็เลยมั่นขวางตลอด แล้วมันจะหลอกลวงตลอด มันจะเอาเราไว้ในอำนาจตลอด มันจะสร้างเหตุการณ์วิกฤต อดอาหารไปนี่ มึงตายๆๆ มึงต้องตายแน่ๆ

เลย มึงตาย อูย ขานี้อ่อนหมดเลย ปฏิบัติไปนะเนี่ยเดียวพิการแล้ว พรุ่งนี้เข้าทำงานไม่ไหวนะ แล้ว พรุ่งนี้เข้าไปนี่ เวลาเดินไปขานี้มันจะเยาะเย้ยด้วย เพราะปฏิบัติมาเป็นอย่างนี้ กลัวไปหมดเลย

ไม่มีตบมือให้หรือ ไม่มีใครส่งเสริมหรือ เราต้องตั้งสติของเรา เราต้องมีครูบาอาจารย์ เราเป็นที่ยึดที่เหนี่ยว เวลาเราปฏิบัติ เวลาเราทุกข์เรายาก เราคิดถึงพระพุทธเจ้า เราคิดถึง พระพุทธเจ้ากับหลวงปู่มั่นตลอด เราเห็นหลวงปู่มั่นท่านทุกข์กว่าเราเยอะมาก หลวงปู่มั่นไม่มีใคร ส่งใครสอน ท่านทำของท่านมา มีแต่ตำรา พระพุทธเจ้าไม่มีตำรา ไม่มีอะไรเลย

หลวงปู่มั่นหลวงปู่เสาร์นี้เราศึกษาประวัติไปแล้ว โอ้ย สักเวทมาก ห่มผ้าสันี้ออกไป บิณฑบาต เมื่อก่อนผ้าเขายังไม่ใช่ผ้า เขาใช้ผ้าสีเหลืองกันหมด เวลาใช้ผ้าสีกรักไปนี่ โอ้โฮ คนเห็น วังหนีเลย วังหนีเลย คิดดูสิ คนวังหนีแล้วมันจะไปบิณฑบาตที่ไหน ใครจะให้กิน

ผู้ที่บุกเบิกมาทุกข์ยากมาทั้งนั้น แล้วบุกเบิกมาจนได้ผลตามความเป็นจริงมา ผลตามความเป็นจริงมาเพราะอะไร เพราะการประพฤติปฏิบัติ วิชาการนี้เรียนกันกันได้ตลอด การปฏิบัติ เวลา ผู้ปฏิบัติถึงกัน ถ้าพูดไม่เป็นความจริง ลูกศิษย์ลูกหานี้ หลวงปู่เสาร์หลวงปู่แหวน ครูบาอาจารย์ เยอะแยะไปหมดเลย แล้วท่านสนทนาธรรมกันนะ ถ้าไม่จริงมันต้องโต้แย้งกันจริงไหม

แล้วหลวงตานี้ เจ้าคุณธรรมเจดีย์ เอาหลวงตาไปคุยกับหลวงปู่ขาว เอาหลวงตาไปคุยกับครูบาอาจารย์ ก็ต้องการตรงนี้ใจ “ธรรมสากัจฉา” ให้ตรวจสอบกัน เพราะท่านทำจริง พอมันเห็นจริง แล้วตรวจสอบกันพิจารณากัน ธรรมสากัจฉาตรวจสอบกันแล้วอริยสัจเป็นอันเดียวกัน ถึงยอมรับกัน เราเกิดมากพออย่างนี้แล้วนะ เราต้องภูมิใจ

มีอะไรอีกไหม เอวัง